

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР (ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ) шрифт Times New Roman 12, междуредие 1,15	
1. Описание на МИГ: <i>(не повече от 3 страници)</i>	
1.1. Данни за общини и населени места, които попадат в територията на МИГ:	
<i>- списък на общините, обхванати от МИГ;</i>	Община Бяла Слатина
<i>- списък на населените места, обхванати от МИГ;</i>	Всички населени места, обхванати от МИГ Бяла Слатина са част от община Бяла Слатина: гр.Бяла Слатина, с.Алтимир, с.Буковец, с.Бърдарски геран, с.Бъркачево, с. Враняк, с.Габаре, с.Галиче, с.Драшан, с.Комарево, с.Попица, с.Соколаре, с.Тлачене, с. Търнава, с.Търнак.
<i>- брой жители на териториите, обхванати от МИГ.</i>	МИГ Б. Слатина – 22 470, в т. ч. Гр. Бяла Слатина – 10 200; с. Търнава – 2 157; с. Попица – 1 762; с. Галиче – 1 622; с. Търнак – 1 311; с. Алтимир – 1 057; с. Габаре – 1 023; с. Бърдарски геран – 627; с. Бъркачево – 692; с. Соколаре – 563; с. Враняк – 414; с. Тлачене – 379; с. Комарево – 243; с. Буковец – 252; с. Драшан – 168.
1.2. Карта на територията:	

**МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА
ГРУПА (МИГ) БЯЛА СЛАТИНА**

ТЕРИТОРИЯ
АДМИНИСТРАТИВНА КАРТА
ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията:

(не повече от 2 страници)

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения и обществени обсъждания):

Разработването на Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на община Бяла Слатина е извършено в съответствие с целите, задачите и планираните дейности в рамките на проект, изпълняван от МИГ „Бяла Слатина” по **Мярка 19.1.** „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 - 2020 г., спазвайки принципите на новата политика на ЕС за Водено от общностите местно развитие (ВОМР) и общите принципи за стратегическо планиране.

МИГ „Бяла Слатина” стартира подготвителния етап от изпълнението на проектните дейности с информационна кампания, целяща запознаване населението от територията на общината с изпълнявания проект и заложените дейности; запознаване с подхода ВОМР. В резюме:

- (1) Проведени са над 5 срещи, семинари, конференции в подготвителния етап и кампания:** Две еднодневни информационни срещи (13-14.10.2016 г.), две еднодневни информационни срещи/семинари на (2 -3.11.2016 г.), две еднодневни работни срещи за консултиране подготовката на стратегията (7-8.11.2016 г.)
- (2) Проведени са повече от 2 обучения** за екипа на МИГ и за местни лидери, свързани с разработването на стратегията за ВОМР: едно двудневно обучение на 10.11.2016 и две еднодневни на 16-17.11.2016 г.
- (3) Проведени са 3 обществени обсъждания** на Стратегията за ВОМР: на 23.01.2017 г. – в гр. Бяла Слатина и успоредно в с. Попица и с. Търнава.

(4) Проведени са и 3 информационни срещи, свързани с консултиране с местната общност – на 23, 24 и 25.11.2016 г. и 2 информационни конференции – на 14 и 15.12.2016 г.

Общият брой участници в публичните мероприятия (информационните срещи, семинари, консултации, обучения, представления и др.) за СВОМР на МИГ “Бяла Слатина” е **435** души. Подробна обосновка по т. 1 /в Приложение/

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в разработване на стратегията:

При разработването на Стратегията бяха въввлечени различни обществени групи, чието мнение е важно за вземането на решения от местната общност. Движещата сила бе доброто местно партньорство на различните заинтересовани страни. То притежава всички характеристики на „водено от общностите” местно партньорство, тъй като:

- е съставено от партньори, които са от различни части на местната общност: публичния сектор, частния сектор и гражданското общество;
- частният сектор е активен и осъзнава своето решаващо значение за гарантиране на устойчивостта на проектите и за осигуряване на необходимия дял от частно финансиране за проектите;
- общото събрание на МИГ-а, включва представители от заинтересованите страни, вкл. млади хора, уязвими групи и др.

В процеса на разработване на стратегията беше проведено проучване и изготвен анализ по отношение на заинтересованите страни и техните мнения и потребности във връзка с бъдещото прилагане на Стратегията за ВОМР. На територията бяха идентифицирани **няколко основни групи заинтересовани страни.**

Група	Сектор	Заинтересовани лица/страни
Представители на икономиката на територията	Стопански – лека и тежка промишленост	1. Микро-, малки и средни предприятия и техни сдружения, вкл. занаятчийски предприятия;
	Стопански - туризъм	2. Микропредприятия - ресторантьори, хотелиери, туристически услуги;
	Стопански - селско стопанство	3. Земеделски производители – физически и юридически лица, вкл. техните сдружения и браншови организации
	Стопански - в сферата на услугите извън туризма	4. Микропредприятия в сферата на услугите и лица, упражняващи свободни професии- адвокати, юристи, нотариуси, вещи лица, оценители, художници, музиканти и т. н.
Неправителствени организации	Нестопански	1. НПО, вкл. в сферата на културата /вкл. читалища/, образованието /вкл. училищни настоятелства/, спорта /вкл. спортни клубове/, социалните дейности, вероизповеданията, центрове за професионално образование и обучение; др.

		сфери на обществения живот и физически лица от нестопанския сектор 2. църковни настоятелства
Местна власт	Нестопански	1. Община Бяла Слатина, вкл. Общинска администрация и лица на изборни длъжности

При така идентифицираните заинтересовани лица, в процеса на изготвяне на СВОМР, в проведените разнообразни по вид и форма срещи, обучения, консултации и представяния, бяха канени и взеха участие представители на всяка една от описаните групи заинтересовани лица.

За целите на анализа, тези физически и юридически лица бяха класифицирани по няколко начина, според различни специфики и/или тяхното представителство, активност, желание за участие и др.

На територията на общината/МИГ бяха идентифицирани всички групи заинтересовани лица, имащи интерес от прилагане на настоящата СВОМР, като всяка една от тях е имала представител поне в една от проведените публични инициативи. В по-голямата си част тези представители са изразили устно или писмено становища по разработваната стратегия.

В допълнение следва да се отбележи високата активност и заинтересованост на цялата общност на община Бяла Слатина, в резултат на което заложените политики в стратегията, чрез включените в стратегическата рамка и схема приоритети, специфични цели и мерките за реализацията им следват желанията на представителите на местната общност според възможностите за финансиране на СВОМР.

Подбродна обосновка по т. 2 /в Приложение/

3. Описание на ситуацията в района към момента на кандидатстване:

(не повече от 10 страници)

3.1. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:

ПРИРОДНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ПРИРОДНО-РЕСУРСЕН ПОТЕНЦИАЛ. Релефът на общината е предимно равнинен и полупланински. **Климатичните условия** са характерни за Дунавската равнина: умерено-континентален климат с ясно изразени температурни амплитуди, минималните температури през зимата и максималните през лятото са едни от най-екстремните за страната. **Валежите** също са неравномерно разпределени, като летните са незадоволителни. Наблюдават се характерните за Дунавската равнина силни ветрове. **Почвите** на територията на МИГ Бяла Слатина са плодородни, с потенциал за отглеждане на разнообразни видове култури, с възможност за високи добиви, при съобразяване с климатични и други характеристики на територията. Значителна част от обработваемата земя в общината е подходяща за отглеждането на зърнени, технически и зеленчукови култури, лозя и др. Община Бяла Слатина е **добре обезпечена с водни ресурси**, но за територията са характерни големи вътрешно годишни колебания на речните води. Река Скът и нейните притоци са основен воден ресурс за общината, но поради специфичните им характеристики пораждат периодично потенциална опасност от наводнения.

Потенциал за развитие на територията, базиран на природо-географски характеристики. Територията е с добър потенциал за развитие както на растениевъдство (зърнени и технически култури, фуражни култури, зеленчукопроизводство /вкл.

оранжерийно/, овощни дървета, лозя др.), така и на животновъдство – благоприятни условия за отглеждане на животни и местно производство на фуражи за изхранването им.

Нужди от финансиране на дейности, базирани на природо-географските характеристики:

- необходимост от приоритетно финансиране на проекти, подпомагащи сектори в земеделието, определени като „чувствителни“ в ПРСР 2014 – 2020г. – овощарство, зеленчукопроизводство, животновъдство;
- Екстремните климатични условия на територията, вкл. риска от наводнения, са предпоставка за финансиране на дейности, насочени към намаляване/ограничаване неблагоприятното влияние на природно-климатичните фактори, респ. включване на критерии по отношение на опазване на околната среда при подбора на проекти по всяка (или повечето) от мерките по Стратегията.

ОКОЛНА СРЕДА, БИОРАЗНООБРАЗИЕ, ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ. На територията на общината липсват ярко изразени екологични проблеми, замърсявания и увреждания на околната среда, застрашаващи човешкото здраве. За отбелязване е единствено сравнително умереният риск от замърсяване на атмосферния въздух (особено през зимния сезон) от местни източници, обусловен от специфичните климатични фактори. ***БИОРАЗНООБРАЗИЕ. ФЛОРА И ФАУНА.*** На територията най-често срещани дървесни видове са широколистни. Разнообразието на животински свят е ограничено. Има ограничени възможности за спортен лов (сърни, диви свини, зайци, яребица, фазан и др.) и риболов (по р. Скът и притоците ѝ и в микроязовирите по тях). Зелената система в населените места е почти напълно изградена и относително добре поддържана. Основната част от нея са самостоятелни площи за публично ползване (градски паркове, квартални градинки и лесопаркове) и озеленени площи покрай улици и площади. В някои от тях има и вековни дървета, дори включени в националния регистър.

Потенциал за развитие на територията, базиран на характеристики на околната среда, вкл. биоразнообразие и защитени територии и зони. Територията е с много добри екологични характеристики, което съчетано с добрия потенциал за развитие на растениевъдство и животновъдство, предполага успешното развитие на екологично чисти производства от една страна и, от друга създаването на комбиниран/комплексен туристически продукт в сферата на селски и еко туризъм с регионално значение.

Нужди от финансиране на дейности, базирани на характеристики на околната среда, вкл. биоразнообразие и защитени територии и зони:

- необходимост от приоритетно финансиране на проекти, насочени към реализация на биоземеделие и биоживотновъдство, с акцент върху внедряване на технологии, опазващи и съхраняващи околната среда;
- необходимост от приоритетно финансиране на проекти, насочени към развитие на комбиниран/комплексен туристически продукт в сферата на селски и еко туризъм с регионално значение.

КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО. В регистъра на недвижимите паметници на културата с национално значение, за територията на общината фигурира родната къща-музей на поета Николай Хрелков в гр. Бяла Слатина, но същата е в много лошо състояние. Освен това в село Бърдарски геран има музей на банатската къща, който е създаден по повод 100-годишнината

на селото през 1987 г. Оригиналните музейни експонати са събрани изцяло от дарения. Други свидетелства за историческото наследство са открити в землището на днешния град Бяла Слатина - глинени съдове от късния неолит, предмети от халколита, културен пласт от бронзовата епоха, което доказва наличието на живот по тези места още в древността. Предмети на бита и надгробни могили от първото хилядолетие свидетелстват за съществуването на голямо тракийско селище, възникнало като седалище на известен владетелски род. През първите векове на нашата ера северозападно от Бяла Слатина е издигната голяма крепост, разрушена по-късно при славянските нашествия. Като част от забележителностите на територията следва да се отбележат и съществуващите в почти всяко населено място храмове и параклиси от източноправославно и католическо вероизповедание, повечето от 19 и 20 век, които, макар и не класифицирани като паметници на културата, са част от културното пространство на територията.

Потенциал за развитие на територията, базиран на културно-историческото наследство на територията. Територията не е много богата на регистрирани паметници на културата, но има достатъчно потенциал да изяви своята идентичност в тази посока, в комбинация с други ресурси на територията, вкл. като част от създаването на комбиниран/комплексен туристически продукт в сферата на селски и еко туризъм от регионално значение с добавяне на познавателни елементи.

Нужди от финансиране на дейности, базирани на културно-историческото наследство на територията:

- необходимост от финансиране на проекти, насочени към запазване на местната идентичност, вкл. реставрация и поддържане на религиозни паметници;
- необходимост от финансиране на проекти, подпомагащи създаването на комбиниран/комплексен туристически продукт в сферата на селски и еко туризъм с регионално значение.

ТРАНСПОРТНА И ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА. На територията на общината няма развит ЖП транспорт и **пътната инфраструктура** е единственият начин за връзка между населените места в общината, което я прави изключително важна. Състоянието на общинската **пътна мрежа** е крайно незадоволително, амортизирана е и с недостатъчно пропускателна способност. Община Бяла Слатина е реализирала в последните години проекти в областта на обновяването, модернизацията и повишаване на ефективността и качеството на **ВиК мрежата**. Въпреки тях, обаче, все още съществуват остарели ВиК съоръжения, което налага тяхната подмяна, както и изграждане на ВиК съоръжения за населението, което на места все още не е обхванато от качествени ВиК услуги. Наложителна е спешна реализация на **мерки за енергийна ефективност** за сгради с обществено и социално значение, както и изграждането на ново улично осветление с енергоспестяващи осветителни тела. За развитието и насърчаването на **спорта** е необходимо да се направят инвестиции в спортна инфраструктура. На територията съществува необходимост от изграждане на спортна зала и спортни площадни и други съоръжения за масово ползване. Все още, в сградите с обществено значение, не навсякъде е осигурен **достъп за трудно подвижни лица**. Характеристиките на транспортната и **техническата инфраструктура** на територията идентифицират **потребности на населението от обновяване на селата и подобряване условията за живот**. Създаването и обновяването на транспортната и техническата инфраструктура е основата за създаването на оптимална жизнена среда в

района, опазването на околната среда, създаването на достъпност и развитие на икономиката.

Потенциал за развитие на територията, базиран на характеристиките на транспортната и техническата инфраструктура. Територията на МИГ има предимството да е ключово разположена по отношение на пътните връзки между двете области – Враца и Плевен и също така на пътя за ферибот Оряхово и „Дунав мост2”-Видин.

Нужди от финансиране на дейности и проекти, свързани с транспортна и техническа инфраструктура: Независимо от потенциалите на територията на МИГ в регионален аспект, потенциалните потребности са по-скоро свързани с необходимост за инвестиции в общинската инфраструктура. Приносът на ВОМР би бил ефективен най-вече в проекти за обновяването на техническата и социална инфраструктура като основа за подобряването на качеството на живот в района, околната среда, създаването на достъпност и др.

ДЕМОГРАФСКИ ПОТЕНЦИАЛ. СЪСТОЯНИЕ. ТЕНДЕНЦИИ. Подобно на общата национална тенденция, населението на МИГ/община Бяла Слатина за периода 2010 -2015 г. намалява, приблизително с общите тенденции за страната, Северозападния район и област Враца, но като цяло с по-добри характеристики. По отношение на **възрастовите зависимости**, демографската структура на община Бяла Слатина е с добри стойности, особено в сравнение със страната. Това доказва наличие на човешки потенциал и е предпоставка и капацитет за успешно развитие на територията и, в частност, за реализацията на стратегията (населението до 14 годишна възраст в общината е почти 16% при средна стойност за страната 14%). Подобни изводи са констатирани по отношение на възрастовата структура при друг подобен показател – относителни дялове на населението под, във и над трудоспособна възраст. Въпреки негативните общи национални тенденции за застаряване на населението, особено засилени в селските райони, може да се твърди, че МИГ/община Бяла Слатина има достатъчно благоприятна възрастовата структура и други демографски характеристики за успешно социално-икономическо развитие, респ. изпълнение на стратегията за ВОМР. **Образователната структура** на населението не е с добри характеристики. Около 15 % от населението са с начално, незавършено начално образование или никога не посещавали училище. Заедно с 30 % на тези с основно образование- почти половината от населението има ограничен образователен потенциал. Лицата, завършили средно образование – са 43.50% от общия брой на населението, а тези с висше образование - 10.58%. **Етническа принадлежност** -на територията на местната инициативна група преобладава българското население, което съставлява 85% от общия брой на населението. 12% от населението по време на преброяването от 2011 г. са се самоопределили като роми. Предвид сравнително високия процент на ромското население, в стратегията за ВОМР е необходимо да се включат мерки, подпомагащи тази група от населението, тъй като, както е известно, ромите живеят в изолирани части от населените места, с ограничен достъп до здравни, социални и образователни услуги.

Потенциал за развитие на територията, базиран на демографски потенциал.

Демографската характеристика на територията на МИГ показва както положителни, така и отрицателни тенденции, които са синтезирани в SWOT анализа. Идентифицираните положителните фактори са добрата възрастова структура и стабилната по отношение на брой население селищна структура – запазващи се по отношение на демографски показатели силни и стабилни села. Особеност на демографската картина е относителният дял на ромското

население, което традиционно е с добри демографски показатели, но също така е причина за влошени показатели по отношение на образователната структура.

Нужди от финансиране на дейности и проекти, свързани с демографски характеристики:

- необходимост от изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на инфраструктура за социални услуги за деца или за уязвими групи от населението (вкл. за ромски общности)
- необходимост от финансиране на проекти за подобряване качествата на жизнената среда, като предпоставка за по-добри условия на живот и мотивация за задържане на младото население

ПАЗАР НА ТРУДА. Два основни компонента, трудова заетост и безработица, са важни индикатори за икономическото развитие на територията. **Равнището на безработица** за община Бяла Слатина към 30.09.2016 г. е много крайно неблагоприятно. Почти една трета от хората са безработни – 31.72%, което е около два пъти по-високо от това за област Враца – 16.34% и 4 пъти по-високо от средното за страната за същия период – 7.78%. **Структурата на безработните по възраст и образование** също показва крайно неблагоприятни тенденции и е показателна за същината на проблема. От регистрираните безработни лица, с най-висок % са безработните в активна трудоспособна възраст – от 30 до 54 години – 59%, следвани от безработните над 54-годишна възраст – 27% и младежите – безработни (на възраст до 29 години) – 14%. Половината от безработните са с начално и без образование – 49% от общо регистрираните. Друга рискова група са безработните над 54 години, които потенциално имат също по-малък шанс при търсенето и намирането на работа – 27% от общо регистрираните. Допълнително тревожен факт е високият % на дълготрайно безработните (повече от 1 година) – 61.7%. По отношение на **образователното равнище** се налага изводът, че всеки втори безработен от територията е с образователна степен начално и по-ниско образование. От безработните и икономически неактивни лица над 54 години най-голям е броят на тези с начално и по-ниско образование, които заедно с тези с основно образование представляват повече от половината безработни в тази възрастова група. **Безработните младежи** (до 29 години) в общината съставляват 14% от общо безработните, което е близо до средния показател за страната за същия период – 13.7%. По-тревожен е фактът, че повече от половината от тях (51.9%) са с образование основно, начално и по-ниско, а тези с начално и по-ниско образование представляват около 1/3 от безработните младежи. **Продължително безработните** в общината съставляват над 60% от общо регистрираните, което е силно завишена стойност спрямо страната за същия период (41.6%). Около 1/3 от тях са на възраст над 54 години, което е сериозен проблем за перспективите им за преквалификация и намиране на работа. Повече от две трети от продължително безработните са с основно, начално или по-ниско образование, като тези с начално или по-ниско са 58.3% от общо трайно безработните.

Потенциал за развитие на територията, по отношение на пазара на труда.

Характеристиките на пазара на труда, макар и по-лоши от средните за страната, са доста по-добри от областните. Общината има потенциал (и то от млади хора), които при правилно проведени политики могат да бъдат интегрирани в пазара на труда.

Нужди от финансиране на дейности и проекти, свързани с пазара на труда:

- Необходимост от финансиране на проекти, създаващи нови работни места и , насърчаващи заетостта

- Провеждането на курсове за обучение и семинари за повишаване на знанията и уменията в областта на селското стопанство

СОЦИАЛНИ И ЗДРАВНИ УСЛУГИ. В община Бяла Слатина има една многопрофилна болница (МБАЛ), която обслужва освен общината и няколко съседни общини. Болницата разполага с достатъчно на брой легла за нуждите на обслужваната територия, но въпреки направените модернизации на сградата и оборудването, болницата изпитва сериозни затруднения по отношение на поддържането и задържането на достатъчно на брой квалифицирани кадри (лекари и медицински сестри). Общината е сравнително добре осигурена по отношение на **първична помощ**, доколкото проблемите в тази посока са общи за цялата територия на страната. Основен проблем се явява (също национален) намирането и задържането на квалифицирани кадри в болничната сфера и медицинските специалисти по здравни грижи. На територията на общината функционират три **детски ясли** с общ капацитет за около 90-100 деца, който за момента е достатъчен за нуждите на общината. Функциониращият Дом за стари хора е реновиран и в отлично състояние.

ОБРАЗОВАНИЕ. Образователната инфраструктура на територията на община Бяла Слатина е добре развита и съответства на нуждите и демографските показатели за съответните възрастови групи. Три СОУ в гр. Бяла Слатина, с. Габаре и с. Галиче и две професионални гимназии в гр. Бяла Слатина осигуряват средното образование за младежите от общината. Основните и начални училища са разположени в различни населени места, като за децата от селата, в които няма основно или начално училище, е осигурен ежедневен транспорт. Според данните на МОН за учебната 2015/2016 г., на територията на община Бяла Слатина има 6 детски градини – 4 в общинския център и по една в селата Габаре и Търнава и всяка една от тях предлага целодневни занимания. Обхванати са постоянно около 780 деца, като 400 от тях са в двете детски градини в селата. **Професионалните гимназии**, предлагащи силно профилирано образование в две от най-популярните направления в общината: **шивашка промишленост и селско стопанство** имат потенциал за провеждане на обучителни семинари за квалификация на безработни младежи и ангажирането им в подходяща дейност.

КУЛТУРА. Културната политика в общината се осъществява основно чрез дейността на читалищата. На територията на община Бяла Слатина развиват дейност 14 читалища – във почти всички населени места. Сред тях определящо културната политика на общината е Народно читалище „Развитие – 1892“ в гр. Бяла Слатина, което от основаването си до настоящия момент развива активна дейност в няколко направления. Активна дейност развиват и читалищата в с. Търнава и в с. Бърдарски геран. Всички читалища участват и имат съществен принос в богатия културен календар на общината.

Потенциал за развитие на територията, в областта на социалната инфраструктура и услуги. Системата на социални и здравни услуги на общината е добре развита. Образователната инфраструктура е добре пространствено ситуирана и отговаря на потребностите на територията.

Нужди от финансиране на дейности и проекти в областта на социалната инфраструктура и услуги:

- Необходимост от доразвиване, поддържане и подобряване на инфраструктурата и услугите в областта на образованието, здравеопазването, спорт, с цел привлекателни условия за трайно установяване на млади семейства и квалифицирани кадри на територията на общината

- Насърчаване на проекти, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство и запазването на духовния и културния живот на населението като компонент на качеството на живота

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ. Икономическото развитие в община Бяла Слатина зависи и се формира от **няколко основни отрасли: селско стопанство, шивашка промишленост, машиностроене и хранително-вкусова промишленост.** Тенденциите в последните години са сходни с тези на област Враца, Северозападния район и на страната. На територията на местната инициативна група функционират микро-, малки и средни по размер предприятия. Преобладават микропредприятията с нает персонал до девет човека - 92.26 % от общия брой. На второ място по численост са малките предприятия – 38 броя или 6.38% и средните предприятия – 8 на брой. Микропредприятията са основната движеща сила на икономиката в района. По последни данни те формират около 45% от произведената продукция на територията и около 55% от получената печалба. При сравненията за последните две години се наблюдава увеличаване на броя и относителният дял на микропредприятията за сметка на малките и средни. Общият брой на **заетите лица** намалява през 2014 г. с около 5% спрямо предходната година, като при микро- и малките предприятия се забелязва увеличаване на броя на заетите лица, но при средните предприятия има спад. Отчита се и нарастване на произведената продукция в община Бяла Слатина и в цялата област Враца, като темпът на нарастване за община Бяла Слатина е по-голям от този на областта. Въпреки положителните тенденции, предприятията се характеризират с неефективно производство, с висока себестойност и цена на продукцията. Материалната база е физически и морално амортизирана. Няма инвестиции в нови производства и технологии. За да се развоят повечето отрасли на промишлеността е необходима обновена техническа инфраструктура, квалифицирана работна сила, суровини и повече предприемчивост. Очевидна е необходимостта от подкрепа на местния икономически потенциал, което СВОМР може да направи чрез прилагане на мерки по ОПИК.

Селско стопанство: Аграрният сектор на територията на МИГ „Бяла Слатина” е с важно значение за местната икономика. Благоприятните природни условия са предпоставка за развитие на диверсифициран и ефективен аграрен сектор. Добивите са високи, стабилни и с високо качество. **Растениевъдство:** Територията на община Бяла Слатина е типично аграрен район с развито селско стопанство като преобладават площите, засети с полски култури – пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, рапица, които обхващат 95% от обработваемите земеделски земи. Останалите 5% са разпределени между трайни насаждения, лозя и ливади. Наличието на достатъчно и разнообразно производство на суровини от растениевъдството и животновъдството е предпоставка за развитие на хранително-преработвателната промишленост. Налице е потенциал за развитие на екологично чисто и биологично земеделие, поради факта, че в района няма големи промишлени замърсители. **Животновъдство:** Животновъдството е основно представено от говеда и биволи, овце и кози. Отглеждат се и малък брой коне, свине, зайци и птици. Преобладават малки ферми, с малко на брой животни, което към момента задържа сектора. Като цяло се наблюдава трайно намаляване на броя на отглежданите животни. Основните проблеми пред развитието на животновъдството са ниските изкупни цени на животинска продукция и високи за много от производителите цени на концентрирани фуражи от една страна или липсата на пазар за продукцията и слаба маркетингова политика от друга страна.

Отличните физикогеографски характеристики са с висок потенциал за развитие на селското стопанство – богатото почвено разнообразие и чистите от химично замърсяване почви благоприятстват развитието на основните полски, овощни и зеленчукови култури, както и развитието на лозарството. Оползотворяването на наличния климатичен и почвен потенциал за създаване на нови зеленчукови и трайни насаждения, както и създаването на възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция същевременно липсата на пазари за реализация на продукцията и остарялата материално-техническа база, както и липсата на квалифицирана работна сила в определени случаи, маркират още една проблемна сфера за намеса чрез СВОМР- ефективността на аграрния сектор. Мерките по ПРСР могат да бъдат насочени към стимулиране на зеленчукопроизводство и овощарство за разнообразяване и по-пълно задоволяване капацитета на преработвателните предприятия и съответно- осигуряване на повече работни места.

Промисленост: Промисленото производство в община Бяла Слатина е представено от машиностроителни предприятия, предприятия от хранително-вкусовата, фармацевтичната, шивашката и текстилната промисленост. Основният акцент в развитието на промислеността пада върху шивашката и текстилната промисленост. На територията на общината функционират осем предприятия в категорията „средни”. **Машиностроене:** През 1964 г. е създаден завод за производство на спирачни цилиндри „Гарант”. В момента е акционерно дружество с предмет на дейност – разработка и производство на машиностроителни изделия и търговия с тях в страната и чужбина, маркетинг, лизинг и инженеринг. **Текстилната и шивашката промисленост:** Най-голям дял в промисления сектор на общината заемат фирмите от текстилната и шивашката промисленост. Специфичната характеристика на този тип производство дефинира високата нужда от човешки труд, като по този начин, браншът се превръща в основен работодател в общината. Основният двигател на предприемачеството в този тип дейност са традициите в района от една страна, както и сравнително ниската цена на труда, от друга. През последните няколко години се наблюдава относителна консолидация в бранша, като е налице и спиране на дейност на няколко предприятия. Нуждите на шивашката и текстилната промисленост са подsigурени от средно професионално училище, което ежегодно дипломира специалисти в шивашкото дело. **Основни представители на бранша са:** „Селебра“ ЕООД, „Кардинал 07” ЕООД, „Пионер“ АД. Всичките са експортно ориентирани. „ТК Текс“ АД е едно от работещите дружества в сегмента с персонал над 200 човека. Основната дейност на предприятието е подготовка на памук за прядене и производство на памучни прежди. **Хранително-вкусова промисленост:** Най-голям представител е „Вега стар” ЕООД. Произвежда плодови и зеленчукови консерви. „Панас Мел” АД функционира в района от 2004 г. Занимава се с изкупуване и съхранение на зърно, създаване на складови запаси, производство на брашно и хляб. **Фармацевтична промисленост:** Фармацевтичната промисленост е с традиции на територията на общината. Към момента сектора е представен от ФЗ „Милве” АД. Дружеството произвежда лекарствени форми за българския пазар и износ. Цехът се намира в с. Търнак.

Потенциал за развитие на територията в областта на местната икономика.

- Традиции в областта на основни отрасли: селско стопанство, шивашка промисленост, машиностроене и хранително-вкусова промисленост
- Добре развито земеделие
- Работещи предприятия със сравнително стабилно ниво на заетост

Нужди от финансиране на дейности и проекти, свързани с развитието и укрепването на местната икономика:

- Подобряване на производствения капацитет на МСП; модернизиране на производствените мощности за по-добро опазване на околната среда;
- Разнообразяване на земеделското производство и създаване на алтернативна заетост
- Затваряне на цикъла на производство и преработка на земеделска продукция
- Повишаване на производителността, насърчаване на заетостта и въвеждането на иновативни технологии в МСП

Туризм: Съществува известен потенциал за профилиране и развитие на селски туризъм, но към момента липсва изградена туристическа инфраструктура и цялостен подход. Възможности за развитие са налице в посока развитие на селски туризъм, комбиниран до известна степен с познавателен и приключенски, свързани с културно историческото наследство на общината, природни дадености, културен календар на общината и др. (пещери край с. Драшан и превръщането им в своеобразна атракция и др.). Пречки пред развитието са неизградената туристическа инфраструктура, влошено състояние на пътищата към туристическите обекти, недостатъчно указателни и информационни табели.

Експонирането на исторически, културни и природни дадености на територията на МИГ-а за туристически посещения с осигуряване на цялостно „преживяване“ за туристите, включващо история, възможности за активна почивка и спорт, интегриране на местни продукти в туристическия продукт и качествени услуги ще даде възможност да се осигури по-дълготраен престой на туристите на територията – включително с нощувка. развитието на туристическата дейност в региона трябва да е съпроводено от подобряване на туристическата инфраструктура и създаване на продукти и събития, отговарящи на изискванията на пазара.

Потенциал за развитие на територията, в областта на туризма: Недостатъчно използван потенциал за местен еко, селски и познавателен туризъм.

Нужди от финансиране на дейности и проекти, свързани с развитието на местен туризъм:

- Обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги
- Развитие на специфични услуги за разнообразяване на туристическото предлагане, вкл. и занаятчийски и други дейности.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани лица на територията на МИГ:

Групите заинтересовани лица, включени в процеса по разработване на стратегията за ВОМР на МИГ „Бяла Слатина“ бяха дефинирани в анализ на заинтересованите страни. В резултат на проучването **бяха идентифицирани следните групи от заинтересовани страни** на територията на МИГ „Бяла Слатина”. **Публичен сектор:** Община (общинска администрация и лицата на изборни длъжности) - **много активно участие** в процеса, като очакванията на групата от реализацията на стратегията са свързани със социално и икономическо развитие на територията; подпомагане на бизнеса и на социалния сектор чрез предоставяне на по-качествени услуги; подобряване на инфраструктурата. **Нестопански сектор:** НПО (общо 21 на брой), включително спортни клубове (8), в културно-образователната, просветната и обществена дейност (11); Читалища; Ловно-рибарско дружество; Физически лица – местни лидери с **активна обществена позиция**, включително такива развиващи нестопанския сектор на територията на МИГ; Представители на уязвимите групи имат важна роля

посредством техните **инициативи за допълнително въздействие върху развитието на местната общност** в посока социална политика, околна среда, екология, спортни и културни дейности, изследвания и проучвания. Представителите на нестопанския сектор, бяха силно заинтересовани от реализацията на проекта в качеството им на потенциални бенефициенти по СМР и активно участваха във всички информационни мероприятия; потребители на резултатите от изпълнение на проекти по СМР, а именно на **подобрената инфраструктура и жизнена среда, услуги и допълнително създадени работни места**. **Стопански сектор:** Земеделие: фирми, земеделски производители, ЕТ, земеделски кооперации; Неземеделски бизнес: Търговия, предприятия в сферата на услугите (включително микропредприятия), производствена дейност, туризъм (микропредприятия - ресторантьори, хотелиери, туристически услуги); промишленост, предприятия от сферата на далекосъобщенията и ИТ сектора - **потенциални бенефициенти по мерки от СМР**, страна с ключово значение и **активно участие в подготовка и консултиране на стратегията**. **Мнението и интересите на заинтересованите лица бяха водещи за определянето на целите и приоритети на СВОМР.**

3.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите:

Анализът на силните и слаби страни, възможностите и заплахите е направен на базата на проучванията на територията, събраните факти и данни, както и на постановките и предвижданията на документи от по-висок ранг, касаещи територията на МИГ „Бяла Слатина“.

СИЛНИ СТРАНИ:

Природо-географски характеристики и ресурси. Околна среда.

- Плодородна земя и подходящи природно-климатични условия за развитие на селско стопанство, вкл. на производството на плодове и зеленчуци;
- Богато почвено разнообразие и чисти от химично замърсяване почви;
- Съхранена природа, природосъобразно земеделие и животновъдство: подходящи условия за развитие на селски и еко туризъм;
- Отсъствие на екологични замърсители и висока степен на чистота на средата;

Транспортна и техническа инфраструктура.

- Сравнително добре изградена пътна и ВиК инфраструктура за част от територията на общината.

Човешки ресурси и пазар на труда.

- Относително добри демографски показатели по отношение на естествен и механичен прираст на населението, в сравнение с национални и регионални стойности;
- Възрастова структура на населението с добри показатели спрямо средното за страната;
- Лицата с висше образование са концентрирани само в общинския център.

Социална инфраструктура, сервиз и услуги, образование, здравни грижи, спорт.

- Развита система за социално подпомагане и социални грижи;
- Професионалното направление на съществуващите професионални гимназии е съобразено с ключови отрасли в общината (селско-стопанство и шивашка промишленост);
- Материално-техническата база на професионалните гимназии се подобрява;

- Инициативи в областта на културата и спорта; Развита читалищна дейност.

Икономическо състояние, среда и параметри.

- Устойчиви традиции и жизнени предприятия в сферата на машиностроенето, шивашката и текстилната индустрия, хранително вкусовата и преработвателна промишленост, фармацевтичната, далекосъобщения и др.;
- Подготвени кадри в цитираните сфери на промишлеността;
- Окрупнено и модерно производство на селскостопанска продукция в сферата на зърнените и маслодайните култури;
- Изградени традиции и опит в селското стопанство;
- Наличен свободен промишлен и сграден общински фонд, готов за реализация при проява на предприемачески инициативи.

Административен капацитет за реализация на стратегията за ВОМР.

- Натрупан опит при управление и реализация на проекти, финансирани със средства от структурните фондове на ЕС и други донорски програми;
- Свързаност и информираност на и между ключови субекти на територията на общината;
- Висока степен на въвеждане на електронни услуги от страна на общината: електронна система за документооборота и предлаганите услуги, електронна система за сигнализиране за корупция; постоянен процес на разширяване на предлаганите електронни услуги и обслужване.

СЛАБИ СТРАНИ:

Природо-географски характеристики и ресурси. Околна среда.

- Силно изразен континентален климат с високи температурни амплитуди и неравномерно разпределение на валежите;
- Потенциални заплахи от наводняване от р. Скът и притоците ѝ;
- Необхванати от проекта за воден цикъл на гр. Бяла Слатина урбанизирани територии.

Транспортна и техническа инфраструктура.

- Недобро състояние и поддържане на общинската и републиканска пътна инфраструктура;
- Незадоволително състояние на уличната мрежа, включително тротоарни площи, най-вече в селата на общината;
- Остарели ВиК съоръжения и некачествени ВиК услуги за част от населените места в общината; Недоизградена канализационна мрежа в селата от общината;
- Енергийно неефективни сгради с обществено и социално значение; остаряло и енергийно неефективно улично осветление;
- Липса на детски съоръжения и площадки, отговарящи на всички изисквания;
- Недостатъчно спортни съоръжения, вкл. многофункционална спортна зала на територията на общината;
- Част от сградите с обществено предназначение нямат осигурен достъп за трудно подвижни лица.

Човешки ресурси и пазар на труда.

- Трайно намаляване броя на населението;
- Влошаващи се демографски показатели по отношение на образователен ценз и др.,

рефлектиращи към качеството на работната сила;

- Висок относителен дял на преждевременно напусналите училище, като предпоставка за висок дял на безработни с ниско образование;
- Високо равнище на безработица, вкл. висок дял на младежка безработица, на лица над 54 години и трайно безработни;
- Висок дял на безработни с ниска степен на квалификация;
- Недостиг на свободни работни места и ограничено разкриване на нови работни места;
- Недостатъчно работни места за нискоквалифицирани кадри (и предимно със сезонен характер);
- Над 60% от общо регистрираните са продължително безработни, като 1/3 та от тях са на възраст над 54 години, което е сериозен проблем за перспективите им за преквалификация и намиране на работа.

Социална инфраструктура, сервиз и услуги, образование, здравни грижи, спорт.

- Необходимост от подобряване на инфраструктурата и услугите в областта на образование, здравеопазване, спорт, с цел привлекателни условия за трайно установяване на млади семейства и квалифицирани кадри на територията на общината;
- Недостиг и трудно привличане на нови специалисти за МБАЛ, както и недостатъчна материална обезпеченост.

Икономическо състояние, среда и параметри.

- Ниска предприемаческа активност и намаляваща бизнес активност;
- Липса на инвестиции в нови производства и технологии; физически и морално амортизирана материална база;
- Неэффективно производство, с висока себестойност и цена на продукцията;
- Под средните за страната доходи;
- Ниско заплащане в селското стопанство, което обезсърчава кандидатите за работа;
- Хомогенност по отношение на отглежданите култури земеделско производство с висока технологична обезпеченост и ниска необходимост от работна ръка;
- Ограничено зеленчукопроизводство и животновъдство;
- Липса на работещо тържище, което да стимулира развитието на различни култури в земеделието;
- Ниска степен на използване на съществуващия потенциал за развитие на туризма;
- Недостиг на висококвалифицирани кадри за определени сектори, а търсенето на нискоквалифицирани остава свито или предимно със сезонен характер.

ВЪЗМОЖНОСТИ:

Природо-географски характеристики и ресурси. Околна среда.

- Съхранена природа: Засилен интерес към „чисти“, еко и био земеделски продукти;
- Възстановяване и опазване на цялостната екосистема в общината, чрез допълнително залесяване на неземеделските земи с иглолистни и широколистни видове.

Транспортна и техническа инфраструктура.

- Финансиране на дейности и проекти по национални и международни програми и схеми, вкл. и чрез Стратегията за ВОМР, с цел подобряване на свързаността и достъпността в общината;

- Доизграждане и модернизиране на инфраструктурата, подобряваща качеството на живот;
- Изграждане и развитие на инфраструктура, насочена към усвояване съществуващия потенциал за развитие на туризма;

Човешки ресурси и пазар на труда.

- Програми, проекти и мерки, с ефект върху задържане на трудоспособно население с висока квалификация и осигуряване на по-висока заетост;
- Програми и проекти, инвестиции, разкриване на нови, или разширяване на производства на територията на общината/МИГ-а, които да разкрият нови работни места за включване на ниско образованите групи безработни в пазара на труда и със стимули за задържането на образовани и млади хора на територията;
- Стимулиране на обратен миграционен процес, при който образовани и млади хора се завръщат на територията на общината, добавяйки стойност в нови начинания чрез натрупания си опит, квалификация и експертиза.

Социална инфраструктура, сервиз и услуги, образование, здравни грижи, спорт.

- Възможности за финансиране на дейности и проекти в сферата по национални и международни програми и схеми, вкл. и чрез Стратегията за ВОМР, с цел подобряване на инфраструктурата и трайно привличане, особено на местни, квалифицирани кадри;
- Провеждане на образователни програми, насочени към квалифициране на нискообразованите, безработни млади хора;
- Програми и проекти, свързани със запазване на културното наследство, традиции и обичаи.

Икономическо състояние, среда и параметри.

- Привличане на нови инвеститори и бизнес инициативи, които да се възползват от сравнително ниските оперативни разходи в общината;
- Ефективен маркетинг за достъп до нови пазари;
- Фокусиране върху малки земеделски стопанства с „био производство“ с реализация във висок ценови сегмент;
- Разнообразяване на земеделието към зеленчукопроизводство, овощарство и лозарство;
- Развитие на мрежи от свързани производства в областта на селското стопанство, хранително-вкусовата и преработвателна промишленост;
- Реализация на проекти, свързани с изграждане на инфраструктура за предоставяне на далекосъобщителни услуги – интернет, телевизия и др.
- Реализация на проекти по изграждане на комплексни туристически продукти – къщи за гости, туристически маршрути, експониране на местни забележителности и атракции;
- Подобряваща се атрактивност и модерен вид на общината, в резултат на реализирани проекти със средства по Европейски програми и проекти.

Административен капацитет за реализация на стратегията за ВОМР.

- Съществуващи схеми за повишаване на квалификацията;
- Развитие на човешките ресурси, чрез участие в международни проекти.

ЗАПЛАХИ:

Природо-географски характеристики и ресурси. Околна среда.

- Климатичните промени водят до засилване на характерните за територията високи амплитудни разлики в температурите и неравномерно разпределение на количествата валежи, което е постоянна заплаха за развитието на аграрния сектор;
- Липса на своевременни мерки по превенция от природни бедствия и резултатите от тях, вкл. наводнения;
- Недостатъчно инициативи за съхранение на околната среда и замърсяването ѝ от антропогенни или други фактори.

Транспортна и техническа инфраструктура.

- Влошаване качеството на изградената техническата инфраструктура поради липса на средства за нейната поддръжка;
- Перманентен недостиг на финансови средства за доизграждане и развитие на инфраструктурата и свързаните с това негативни последици за общото социално-икономическо развитие.

Човешки ресурси и пазар на труда.

- Общо слабо развитие на Северозападен район, което ограничава възможностите за разширяване на пазара на труда за всички видове кадри и е потенциален фактор за увеличаваща се обща и структурна безработица;
- Обща национална тенденция към увеличаване броя на безработните с основно и по-ниско образование;
- Запазване и/или засилване на негативни демографски и миграционни процеси и ефектите от тях върху ключови демографски показатели.

Социална инфраструктура, сервиз и услуги, образование, здравни грижи, спорт.

- Недостиг на висококвалифицирани кадри в сферата на социалните и здравните услуги, образованието и здравеопазването;
- Недостатъчна материална база и средства за поддържането ѝ;
- Голям брой неосигурени лица.

Икономическо състояние, среда и параметри.

- Негативни тенденции в националната и регионална икономика, свързани с намалено потребление, заетост и достъп до финансиране и др.;
- Задълбочаване на негативната тенденция в бизнес активността в общината;
- Неэффективен маркетинг за достъп до нови пазари;
- Слаб интерес към съществуващи и предвиждани туристически услуги и продукти.

Административен капацитет за реализация на стратегията за БОМР.

- Странични фактори, непряко в компетенциите на управлението на МИГ.

Изведените силни и слаби страни от анализа кореспондират с мнението на анкетиранияте заинтересовани лица, синтезирано в няколко позиции.

Като „**силни страни**”, респективно потенциал за развитие на територията на МИГ “Бяла Слатина”, анкетиранияте определят:

- Стратегическо географско положение, съхранена природа, благоприятен климат, почви, релеф и биологично разнообразие;
- Липса наярко изразени екологични проблеми и замърсявания;

- Приятелски настроена към бизнеса местна власт;
- Наличие на свободна работна ръка;
- Развита читалищна дейност; Съхранено културно наследство – фолклор, традиции и занаяти.

Като **перспективна възможност** за развитие анкетираните определят и наличието на **традиции вселското и горско стопанство и добрите условия за развитието им.**

Като „**слаби страни**”, т.е., необходимост от преодоляването им, анкетираните определят:

- Ниски доходи на населението, ниска мотивация на персонала;
- Отрицателен естествен прираст и застаряване на населението, наличие на миграция при младите хора;
- Наличие на висока безработица при младите и хората в предпензионна възраст;
- Липса на социални предприятия;
- Недостатъчно развити атракции в туристическата сфера;
- Недостатъчно възможности за спорт; Липса на постоянна културна институция – театър, кино.

Ограничените възможности за прилагане на труд от една страна и възможностите за осмисляне на свободното време от друга, очевидно се приемат като сериозна заплаха за развитието на местната общност.

3.4. Потребности на уязвимите и малцинствени групи, при наличие на такива:

Установените уязвими групи и малцинства на територията на МИГ Бяла Слатина са **етнически малцинства**, основно роми, с концентрация в няколко населени места; безработни в активна възраст, безработни млади хора до 29 години; безработни над 54 години, безработни с ниско образование и други групи с ограничен достъп до публични услуги. **Ромският етнос**, спрямо данните от последното преброяване, е около 12 % от населението на общината. Тези общности са с най-висок риск от дискриминация и/или изключване, и представляват основният контингент маргинализирани общества, към които следва да се предприемат адекватни мерки, каквито възможности съществуват в СВОМР.

Потребностите на уязвимите и малцинствени групи са свързани с:

- преодоляване социалното изключване на младите хора от малцинствата и тези в неравностойно положение и подобряване на стандарта и качеството на живот на уязвимите групи;
- необходимост от политики за интеграция, като спортни и други колективни занимания, като добра основа за интеграция и изграждане на толерантност към различните в обществото;
- насърчаване на самостоятелната заетост и предприемачеството;
- предоставяне на равен достъп до основните обществени служби по заетостта заедно със специфични и индивидуализирани услуги за ромите, търсещи работа, както и насърчаване на наемането на квалифицирани роми като служители в администрацията на Общината;
- съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите като част от българската национална култура и създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот на различни нива.

Подпомагането на уязвимите групи от населението ще бъде осъществено посредством

проекти по приложимите мерки от ПРСР 2014 – 2020г., както и от ОПИК 2014 – 2020г. Проектите ще бъдат насърчени при наемане на работа на лица от уязвимите групи от населението. Ще бъде даден приоритет на проекти, чиито обекти на инвестиция са насочени косвено или директно към маргинализираните общности.

Поддобрена обосновка по т. 3 /в Приложение/

4. Цели на стратегията:

(не повече от 10 страници)

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Стратегията за местно развитие (СМР) на МИГ „Бяла Слатина” е разработена по подхода „Водено от общностите местно развитие“ (ВОМР), като се основава на специфичните характеристики на територията на МИГ. Стратегическата рамка на СВОМР на МИГ „Бяла Слатина” е дефинирана съобразно резултатите от социално-икономическия анализ на територията, констатираните силни и слаби страни в развитието, както и прогнозираните влияния на външните фактори – възможности и заплахи за територията. На база идентифицираните потребности на местното население и в съответствие с европейските, националните и регионални политики за развитие на селските райони, са определени възможните финансови ресурси за обезпечаване на дейностите, които да **допринесат за постигане на целите на подхода ВОМР:**

- насърчаване на социалното приобщаване и намаляване на бедността;
- интегриран подход към околната среда чрез съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, включително дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство;
- фокусиране върху иновациите чрез насърчаване на въвеждането им в практиката;
- насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила;
- повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация, алтернативни дейности и устойчиво производство на аквакултури;
- подобряване на качеството на образованието и повишаване квалификацията на населението.

Стратегията на Водено от общностите местно развитие (СВОМР) на МИГ „Бяла Слатина” се разработва като **многофондова** с подкрепа от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) чрез ПРСР 2014 – 2020 г. и от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) чрез ОПИК 2014-2020 г.

ГЛАВНАТА ЦЕЛ на СВОМР е постигане на следната

ВИЗИЯ за развитие на територията на МИГ „Бяла Слатина”

**ИКОНОМИЧЕСКИ ОЖИВЕНА ТЕРИТОРИЯ, С ПОВИШЕН ЖИЗНЕН СТАНДАРТ
НА НАСЕЛЕНИЕТО И АКТИВНА МЕСТНА ОБЩНОСТ.**

За реализацията на тази цел и постигането на желаната визия, са определени три приоритета:

Приоритет 1: Подобряване на икономическата ефективност на аграрния сектор

Приоритет 2: Повишаване на конкурентоспособността на малките и средни

предприятия на територията на МИГ

Приоритет 3: Подобряване качеството на живот

4.2. Специфични цели:

Специфични цели по Приоритет 1: Подобряване на икономическата ефективност на аграрния сектор

Специфична цел 1.1: Подпомагане на земеделските стопанства за повишаване на тяхната конкурентоспособност

Специфична цел 1.2: Подпомагане на интегрирането на производството и преработката на земеделски продукти

Специфична цел 1.3: Подкрепа за разнообразяване на земеделското производство и създаване на алтернативна заетост

За постигане на специфичните цели по Приоритет 1 ще се прилага **Мярка 1.1** от ПРСР 2014-2020: „Професионално обучение и придобиване на умения“ и **Мерки 4.1**, „Инвестиции в земеделски стопанства“ и **4.2**, „Инвестиции в преработка и маркетинг на селскостопански продукти“ от ПРСР 2014-2020, както и **Мярка 6.4** на ПРСР 2014-2020 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“.

Специфични цели по Приоритет 2: Повишаване на конкурентоспособността на малките и средни предприятия на територията на МИГ

Специфична цел 2.1: Повишаване на производителността, насърчаване на заетостта и въвеждането на иновативни технологии в МСП

Специфична цел 2.2: Стимулиране на инвестиции в неземеделска дейност

За постигане на специфичните цели по Приоритет 2 ще се прилагат **Мярка „Подобряване производствения капацитет в МСП“ по Приоритетна ос 2**: „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ от **ОПИК 2014 – 2020 г.**, **Инвестиционен приоритет 2.2**: „Капацитет за растеж на МСП“, както и **Мярка 6.4** на ПРСР 2014-2020 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“.

Специфични цели по Приоритет 3: Подобряване качеството на живот

Специфична цел 3.1.: Подобряване на публичната инфраструктура

Специфична цел 3.2.: Подобряване на качеството и създаване на нови основни услуги за населението

За постигане на специфичните цели по Приоритет 3 ще се прилагат **Мярка 7.2.:** „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ и ~~**Мярка 7.6.:** „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата“~~ **Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.2021 г.** от ПРСР 2014-2020 г.

4.3. Връзка между стратегията за ВОМР с характеристиките на конкретната територия, разработени въз основа на местните потребности и потенциал, в съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация:

Най-важните потребности на местната общност и групите заинтересовани страни, свързани с развитие на територията на МИГ „Бяла Слатина”, изведени от анализите и

проучванията на територията, са **разнообразяването и устойчивото развитие на местната икономика, подобряване на условията за живот, обновяването на селата, съхраняването и популяризирането на местните исторически и природни ресурси.**

СВОМР, насочена към удовлетворяване на тези потребности, се базира преди всичко на местния потенциал за развитие.

- Отличните физикогеографски характеристики са с **висок потенциал за развитие на селското стопанство**; богатото почвено разнообразие и чистите от химично замърсяване почви благоприятстват развитието на основните полски, овощни и зеленчукови култури, както и развитието на лозарството. В същото време за земеделските производители изтъкват като **голям проблем липсата на пазари за реализация на продукцията и остарялата материално-техническа база, както и липсата на квалифицирана работна сила** в определени случаи.

Подкрепата за развитие на аграрния сектор и преработката на селскостопанската продукция МИГ ще осъществи, чрез **Приоритет 1: „Подобряване на икономическата ефективност на аграрния сектор”**. И трите специфични цели към този приоритет се основават на основните дадености и **потенциал за развитието му, както и заявените потребности** от земеделските стопани.

Провеждането на **курсове за обучение и семинари в областта на селското стопанство по Мярка 1.1 на ПРСР „Професионално обучение и придобиване на умения”** ще повиши осведомеността на земеделските стопани и ще подпомогне въвеждането на иновативни практики като допринесе допълнително за подобряване на икономическата ефективност на аграрния сектор. **Чрез Мярка 4.1. на ПРСР „Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства”**, МИГ ще даде възможност на земеделските стопани **да модернизират стопанствата си**, да се снабдят с нова техника, машини и съоръжения за обработка и прибиране на реколтата и ще насочи усилията им към оползотворяване на наличния климатичен и почвен потенциал за създаване на нови зеленчукови и трайни насаждения. Създаването на **възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция** е също един от важните приоритети, които МИГ си поставя при финансирането на проектни предложения по **Мярка 4.2. на ПРСР „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти”**. Прилагането на мярката ще отговори на потребността от **подобряване на ефективността на земеделските стопанства и повишаване на тяхната конкурентоспособност**. Развитието на неземеделски дейности по **Мярка 6.4. на ПРСР „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности”** подпомага реструктурирането и жизнеспособността на земеделските стопанства, като осигурява възможности за допълнителни доходи извън земеделието.

- Територията **има наличен потенциал за инвестиции в малки и средни предприятия** за дейности, насочени към подобряване на производствените процеси, внедряване на нови технологии, разнообразяване на произвежданите продукти. Въпреки някои положителни тенденции – увеличаване на ДМА в процеса на развитие на промишлеността в района, предприятията се характеризират с неефективно производство, с висока себестойност и цена на продукцията. Материалната база е остаряла, няма инвестиции в нови производства и технологии. Проблемите се допълват от липсата на квалифицирана работна ръка или липсата на местни политики за стимулиране на бизнеса, както и в лошата инфраструктура.

Приоритет 2 (Стимулиране на предприемачеството за устойчив бизнес) е свързан с

разнообразяване и укрепване на местната икономика. Трите специфични цели към него са насочени към подкрепа на местния икономически потенциал и преодоляване на констатираните негативни тенденции, както и с нуждите на местния бизнес, заявени при анкетирването.

Чрез Мярка 2.2. „Подобряване на производствения капацитет в МСП на територията на община Бяла Слатина”, финансирана от **ОПИК 2014 – 2020г.**, се предвижда повишаване на производителността, ефективното и ефикасно използване на факторите на производство (човешки капитал, природни ресурси и технологии), подобряване на производствените процеси чрез инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи, въвеждане на водещи технологични решения, разширяване на производството чрез добавяне на нови характеристики или подобряване на съществуващите продукти и услуги. **Интервенциите по Мярка 6.4. на ПРСР 2014 – 2020 г.** „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“ целят насърчаване на предприемачеството и подкрепа за малкия местен бизнес, функциониращ в сферата на производството и услугите. Средствата, които Стратегията за ВОМР отделя по мярката ще допринесат за диверсифициране на дейността на микропредприятията и за намаляване на бедността и преодоляването на високата безработица, характерна за територията.

- Характеристиките на техническата и социална инфраструктура на територията идентифицират **потребности на населението от обновяване на селата и подобряване условията за живот.** Създаването и обновяването на техническата и социална инфраструктура е основата за създаването на оптимална жизнена среда в района, опазването на околната среда, създаването на достъпност и развитие на икономиката.

Към тези потребности е насочен **Приоритет 3: „Подобряване качеството на живот“**, чиито специфични цели са свързани както с подобряване на публичната инфраструктура, така и с подобряване на качеството и създаване на нови основни услуги за населението.

Дейностите и интервенциите, които МИГ предвижда по **Мярка 7.2.** на ПРСР 2014- 2020г. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“, са подчинени на **нуждата на населените места от осигуряване на естетична и динамична жизнена среда**, чрез изграждане на съпътстваща спортна, социална, културна и техническа инфраструктура, както и чрез подобряване и разнообразяване на основните услуги за хората, живеещи в селата. Осигурявайки нормална жизнена среда и адекватни основни услуги за населението, местната общност ще подпомогне задържането на населението в селата и спиране на засилените миграционни процеси. **Мярка 7.6.** на ПРСР 2014 – 2020 г. „Подпомагане за проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата“, е насочена към запазването на духовния и културния живот на населението като компонент на качеството на живота.

Стратегията за ВОМР има пряк принос към провежданата национална **политика на десегрегация** посредством дефинираните приоритети и специфични цели за повишаване квалификацията и уменията на работната сила, за подобряване и разнообразяване на възможностите за трудова заетост и професионална реализация на различни уязвими обществени групи. Приоритетите и целите за повишаване качеството на живот на местната общност (достъп до обекти на социалната, здравната, образователната инфраструктура) също са пряко насочени към минимизиране на опасността от социална изолация на уязвими групи

в обществото.

Формулираните главна цел, приоритети и специфични цели на СВОМР са в съответствие с плановите и стратегически документи и политики на национално, регионално и местно ниво:

- СВОМР на МИГ „Бяла Слатина” ще допринесе за няколко приоритети на националната политика за развитие, дефинирани в **Споразумението за партньорство: Приоритет 3.** „Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал“, **Приоритет 4.** „Развитие на селскостопанския сектор за осигуряване на хранителна сигурност и производство на продукти с висока добавена стойност при устойчивото управление на природните ресурси“, **Приоритет 5.** „Подкрепа на иновациите и на инвестиционните дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката”.
- СВОМР на МИГ „Бяла Слатина” е в съответствие и ще допринесе за постигането на целите на **Областната стратегия за развитие на област Враца 2014 – 2020 г.**, и по-конкретно:

Стратегическа цел 1: Стимулиране и развитие на конкурентна местна икономика:

Приоритет 1.1. Подкрепа за МСП и подобряване на средата за правене на бизнес;

Приоритет 1.4. Насърчаване на развитието на селското стопанство и туризма.

Стратегическа цел 3: Подобряване и развитие на териториалната устойчивост и свързаност на общините в областта

Приоритет 3.1. Развитие на инфраструктурата, осигуряваща основни публични услуги и достъп до тях;

Приоритет 3.2. Опазване и оползотворяване на природната среда, биоразнообразието, културното и историческото наследство като фундамент на устойчивото местно развитие.

- СВОМР на МИГ „Бяла Слатина” е в съответствие и ще допринесе за постигането на целите и приоритетите на **Общинския план за развитие на община Бяла Слатина, 2014 -2020 година:**
 - Подкрепа за малките и средни предприятия и подобряване на бизнес средата, насърчаване на предприемачеството и въвеждането на иновации;
 - Усъвършенстване и развитие на услугите и инфраструктурата в сферите на образованието, здравеопазването, културата и спорта;
 - Подобряване на условията за устойчива заетост и развитие на пазара на труда.

4.4. Описание на иновативните характеристики на стратегията:

Съгласно определението за „Иновативност на стратегия за ВОМР“ в приложимата нормативна уредба, това е включване в стратегията за ВОМР на нов подход, метод или средства за реализирането ѝ, които не са прилагани на територията на местната общност.

(1) Изборът на МИГ „Бяла Слатина“ да разработи многофондова СМР се разглежда като първа стъпка в посока „иновативност на СМР“.

Разработената СМР на МИГ „Бяла Слатина“ е многофондова, която предвижда синергия между мерките и операциите за подкрепа по линия на ЕЗФРСР, ОП “Иновации и конкурентоспособност”. Прилагането на многофондова СМР дава много по-големи възможности на МИГ да адресира проблемите, пред които е изправена местната общност, обхващайки не само земеделската дейност, диверсификацията и териториалното развитие на района, но и да спомогнат за решаване на социалните предизвикателства и нужди пред малкия и среден бизнес.

В регламентите за ЕСИФ социалните иновации изрично се посочват като средство за преобразуване на местните услуги и справяне с местните предизвикателства. ***Социалните иновации представляват иновации, които са социални както по отношение на тяхната цел, така и по отношение на техните средства. По-специално те са нови продукти, услуги и модели, които едновременно отговарят на социалните потребности и създават нови социални взаимоотношения или сътрудничество.*** Те са тясно свързани с воденото от общностите местно развитие, защото „те са иновации, които са не само добри за обществото, но и подобряват неговия капацитет за действие“. Тъй като „местно“ е там, където хората живеят и работят, то има решаваща роля за политиките за пазара на труда. Воденото от общностите местно развитие предлага възможност за сплотяване на насоките на политиката от различните нива на управление.

(2) „Включване в стратегията за ВОМР на нов подход, метод или средства за реализирането ѝ, които не са прилагани на територията на местната общност“

За поддържането на висока ангажираност на територията на МИГ по време на прилагане на Стратегията за всеки от секторите, както и повишаване на местния капацитет за работа по подхода ВОМР, местната група ще прилага следните иновации:

- интерактивна информационна платформа за публично-частните партньори и участниците в МИГ, вкл. с възможности за онлайн обучения, обмен, сътрудничество, работа в съвместна мрежа, включително участие на хора с увреждания;
- провеждане на информационни дейности за всяка потенциална заинтересована страна от врата до врата за различните заинтересовани страни;
- провеждане на месечни дискуссионни срещи между екипа на МИГ и заинтересовани страни;
- провеждане на отворени форуми преди отваряне на всеки прием;
- издаване на текущи електронни бюлетини;
- организиране на интерактивни форуми между заинтересованите страни;
- организиране на срещи и консултации с представители на уязвимите групи и малцинствата;
- организиране и провеждане на работни срещи с местната власт.

(3) Иновации чрез определяне на критерии за оценка на проектите, свързани с

иновативност на проектите:

Определянето на критерии за оценка на проектите, с включване на оценка на показатели за иновативност на проектите допринася съществено за иновативността на СВОМР. При прилагането на всички мерки, насочени към подкрепа на икономиката и на земеделието, проекти, които насърчават иновациите или водят до внедряването на иновативни решения носят допълнително между 5-10 точки, което създава повече стимули за развитието на такива проекти и до тяхното генериране.

При Мярка 4.2. „Инвестиции в преработка и маркетинг на селскостопанска продукция” се предвижда по-висока тежест за насърчаване кооперирането и интеграцията между земеделските производители и предприятия от хранително-преработвателната промишленост. Това е изключително важно, за да се постигне по-висока устойчивост и конкурентоспособност. Допълнителен приоритет чрез критериите за оценка ще се дава на проекти, където се предвижда преработка на мин 65% собствена или продукцията от местни земеделски производители или от групи земеделски производители. Това ще допринесе за постигане на синергия между отделните дейности изпълнявани по линия на СМР, както и започване на позитивни и благоприятни последици от реализирането на отделните проекти.

Внедряването на къси вериги на доставки посредством изпълнението на проекти, финансирани от стратегията, ще изгради и развие връзките между производители и преработватели на хранителни продукти, което също може да се определи като **допълнителна висока иновативност на стратегията.**

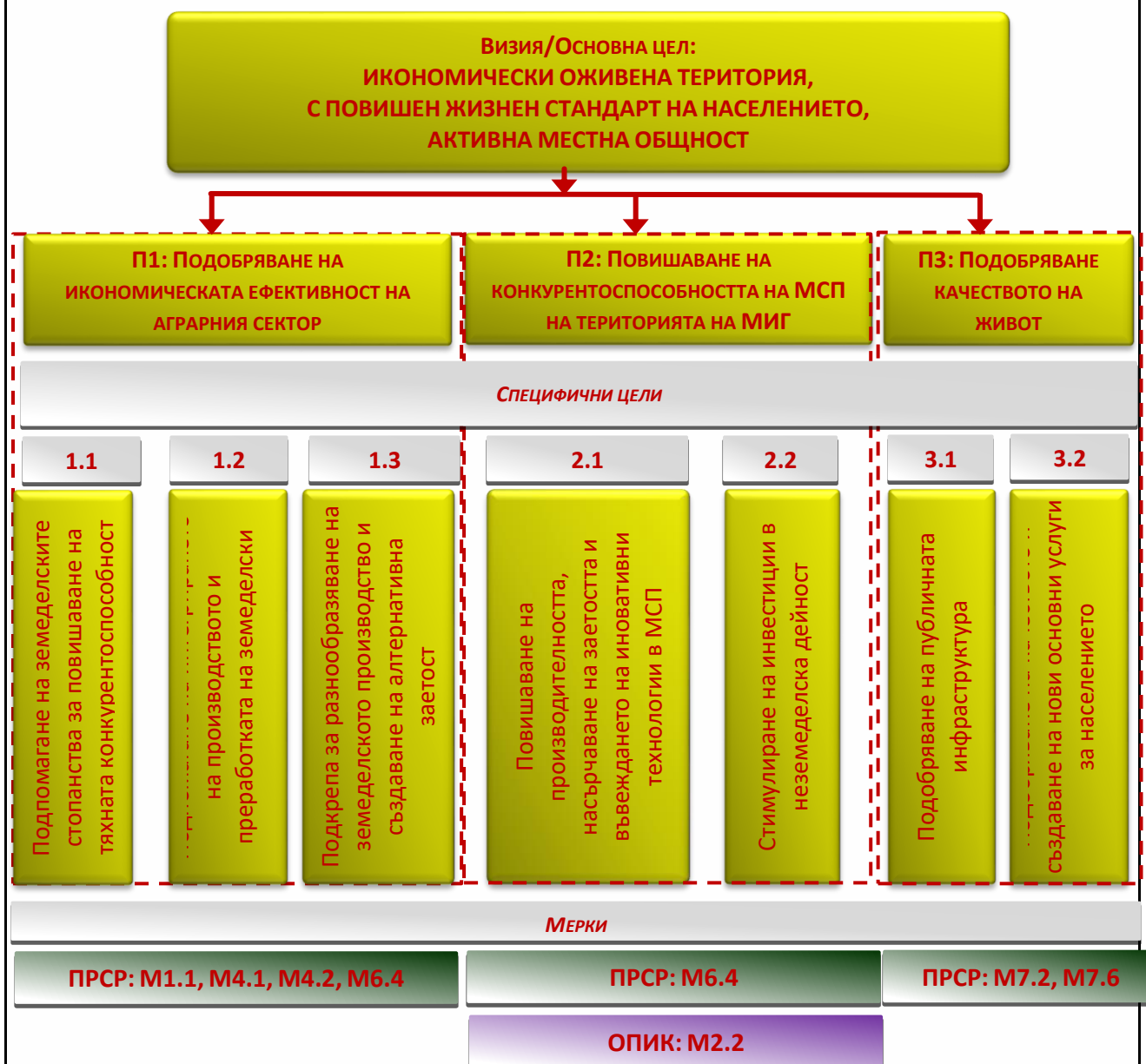
Още по-голяма тежест за оценка на иновативността на проектите се предвижда при мярка 2.2 по ОПИК, където внедряването на нови продукти, процеси или нови услуги, се оценява както по отношение на местната територия, така и за самото предприятие.

(4) Обвързаността на постигнатите резултати от изпълнени проекти по различни приложими мерки от стратегията внася допълнителен иновативен елемент в изпълнението.

Например инвестициите в земеделски стопанства и произвежданата/преработена продукция, финансирани по **Мерки 4.1. и/или 4.2.** може да се реализира в къщи за гости или други обекти, финансирани от **Мярка 6.4.** По този начин се създава сътрудничество между различните участници и сектори, **което е в основата на подхода ВОМР.**

4.5. Йерархията на целите - включително цели за крайните продукти или резултатите:

ИЕРАРХИЯ НА ЦЕЛИТЕ - ВКЛЮЧИТЕЛНО ЦЕЛИ ЗА КРАЙНИТЕ ПРОДУКТИ ИЛИ РЕЗУЛТАТИТЕ

Визията и стратегическите цели на BOMP се декомпозират в приоритети и специфични цели. Приоритетът определя и насочва развитието в конкретна област с цел положително въздействие при постигането на основната цел. Специфичните цели към всеки от приоритетите дефинират резултатите в подобласти на съответния приоритет. Изпълнението на всяка специфична цел се постига чрез конкретни мерки/проекти/дейности.

5. Описание на мерките:

(не повече от 4 страници за всяка мярка)

Мерки и дейности за всеки един от фондовете поотделно:

ПРСР 2014 - 2020 г.
(ЕЗФРСР)

МЯРКА 1.1. ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ПРИДОБИВАНЕ НА УМЕНИЯ

Цели: Развитие на базата от знания в селските райони. Улесняване на навлизането на земеделски стопани с подходяща квалификация в селскостопанския сектор, и по-специално приемствеността между поколенията.

Обхват на мярката: цялата територия на МИГ „Бяла Слатина”

Допустими дейности: По мярката се подпомага **организирането и провеждането на курсове за обучение и семинари в областта на селското стопанство и горското стопанство.**

- 1. Курсовете за обучение** са специални занятия с разработена учебна програма за постигане на конкретни цели на обучението за допустимите целеви групи. Могат да бъдат **краткосрочни** с продължителност 30 учебни часа, **дългосрочни** с продължителност 150 учебни часа и **специализирани** с продължителност 100 часа за **придобиване на правоспособност** за работа със земеделска и горска техника.
- 2. Семинарите** са тематични срещи, на които се **разглеждат и обсъждат конкретни теми.** В зависимост от съдържанието на програмата и предвидените теми, продължителността на семинарите може да бъде 8 учебни часа или 18 учебни часа.

Допустими получатели: организациите, които предоставят трансфер на знания чрез курсове за обучение и семинари.

За подпомагане за организиране на курсове и на семинари **могат да кандидатстват висши училища, професионални гимназии, центрове за професионално обучение.** Обучаващите организации трябва да имат право да провеждат обучение в областта на селското стопанство, ветеринарната медицина, горското стопанство, хранителните технологии, биотехнологиите, хидрология и климатология.

За подпомагане за организиране само на семинари могат да кандидатстват научни институти или опитни станции в областта на селското стопанство или горите.

Допустими разходи: Бенефициентите по мярката получават безвъзмездна помощ, която се отпуска под формата на стандартни разходи с размер на сумата по дейности:

За курс 150 часа – 1 208,69 евро (2 364 лв.) за един обучаем; */Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/20.05.2020 г./*

За курс 100 часа – 815,51 евро (1 595 лв.) за един обучаем; */Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/20.05.2020 г./*

За курс 30 часа – 267,92 евро (524 лв.) за един обучаем; */Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/20.05.2020 г./*

За семинар 8 часа - 31,19 евро (61 лв.) за един обучаем; */Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/20.05.2020 г./*

За семинар 18 часа – 92,03 евро (180 лв.) за един обучаем. */Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/20.05.2020 г./*

Финансови параметри за мярката:

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект: 5 000 лева.

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект: 20 000 лева.

Размер на финансовата помощ по мярката: 20 000 лева.

Максимален интензитет на помощта: 100%

Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест:

№	Критерий	Мах оценка
1.	Организацията е извършвала обучение наземеделски и/или горски стопани и/или на заети лица в техните стопанства чрез курсове, семинари, индивидуално обучение и други подобни форми	
	- изпълнен един проект	10
	- изпълнени 2 и повече проекта	20
2.	Персоналът на организацията, ангажиран с предмета на дейност, е преминал обучение или е повишил квалификацията си в сферата на селското стопанство	20
3.	Избраните теми съответстват на местните потребности на земеделските и/или горски стопани	20
4.	Проектът ще създаде умения и знания за въвеждането на иновативни практики в сферата на селското/горското стопанство	20
5.	Избраните теми съответстват на включените в мярката приоритетни области от приоритетите на ЕС за развитие на селските райони	20
Общ брой точки		100 т

Мярка 4.1. “ПОДКРЕПА ЗА ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНСТВА”

Цели: Подобряване ефективността на земеделските стопанства в конкурентни за територията отрасли чрез:

1. реструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата;
2. насърчаване въвеждането на нови технологии в производството и модернизация на физическия капитал;
3. опазване на компонентите на околната среда;

4. спазване стандартите на Европейския съюз (ЕС) и подобряване на условията в земеделските стопанства;
5. насърчаване на сътрудничеството между земеделските стопани.

Обхват на мярката:

1. Географски обхват на мярката: цялата територия на МИГ „Бяла Слатина”
2. Обхват на инвестициите по мярката: материални и нематериални активи, които:
 - а) Отговарят на стандартите на Общността, отнасящи се до съответната инвестиция
 - б) Подобряват цялостната дейност на земеделското стопанство
 - в) Отговарят на обхвата на мярката по ПРСР

Допустими дейности: Допустими са само дейности на територията на МИГ, които водят до подобряване на цялостната дейност на земеделското стопанство чрез:

1. внедряване на нови продукти, процеси и технологии и обновяване на наличните производствени материални и/или нематериални активи; или
2. насърчаване на сътрудничеството с производителите и преработвателите на земеделски продукти; или
3. повишаване на енергийната ефективност в земеделските стопанства; и/или
4. подобряване условията на труд, подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство; или
5. подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти; или
6. осигуряване на възможностите за производство на биологични земеделски продукти.

Допустими кандидати - земеделски стопани, отговарящи на следните условия:

1. да са регистрирани като земеделски стопани съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители;
2. минималният стандартен производствен обем на земеделското им стопанство е не по-малко от левовата равностойност на 8000 евро;
3. ако са юридически лица, трябва да са:
 - а) получили за предходната или текущата финансова година приход от земеделски дейности или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ, включително приход от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности, или приход от преработка на земеделска продукция или услуги, директно свързани със земеделски дейности, или получена публична финансова помощ;
 - б) регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за

Селскостопанската академия;

в) признати групи производители и признати организации на производители на земеделски продукти или такива, одобрени за финансова помощ по **Мярка 9**. „Учредяване на групи и организации на производители“ от ПРСР 2014 – 2020 г.

Допустими са само кандидати със седалище за ЮЛ и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ.

~~Допустимите разходи са: съгласно чл. 32 на Наредба № 9 от 21.03.2015 г. за прилагане на подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от Мярка 4 „Инвестиции в материални активи“ от ПРСР 2014 – 2020 г. /заличено съгласно Допълнително споразумение № РД 50-29 от 13.08.2018 г./~~

1. строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда;
2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително за опазване компонентите на околната среда, получаване на топлинна и/или електроенергия, необходими за земеделските дейности на стопанството и подобряване на енергийната ефективност, съхранение и подготовка за продажба на земеделска продукция;
3. създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, включително трайни насаждения от десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед, други бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на биоенергия;
4. разходи за достигане съответствие с ново въведените стандарти на ЕС съгласно приложение № 8 на Наредба № 9 от 21.03.2015 г., включително чрез финансов лизинг; */заличено съгласно Допълнително споразумение № РД 50-29 от 10.12.2018 г./*
5. закупуване на: съоръжения, прикачен инвентар за пчеларство и съответно оборудване, необходимо за производството на мед и други пчелни продукти, както и за развъждането на пчели-майки, включително чрез финансов лизинг;
6. разходи за достигане на съответствие със съществуващи стандарти на ЕС;
7. закупуване на земя, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизирание на сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за земеделските производствени дейности и/или за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения;
8. закупуване на сгради, помещения и друга недвижима собственост, необходими за изпълнение на проекта, предназначени за земеделските производствени дейности на територията;

9. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани земеделски транспортни средства, като например: камиони, цистерни за събиране на мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукцията, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици;
10. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти, свързани с въвеждане на системи за управление на качеството в земеделските стопанства, въвеждане на добри производствени практики, подготовка за сертификация;
11. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг;
12. за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;
13. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1 – 12.

Допустимите разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на проекта не могат да превишават:

1. едно на сто от допустимите разходи – за проекти с инвестиции само за земеделска техника и/или разходи по т. 10 – 12;
2. пет на сто от допустимите разходи по т. 1 – 12 – за проекти с включени инвестиции за създаване на трайни насаждения и/или строително-монтажни дейности и/или оборудване и/или машини, но не повече от левовата равностойност на 35 000 евро.

Разходите за закупуване на земя, сгради и друга недвижима собственост не могат да надхвърлят 10 на сто от общия размер на допустимите разходи по т. 1 – 6 и т. 9 – 12.

Разходите по т. 13 са допустими, ако са извършени не по-рано от 1 януари 2014 г., независимо дали всички свързани с тях плащания са направени.

Дейностите и разходите по проекта, с изключение на разходите пот. 13 са допустими, ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане.

Финансови параметри за мярката:

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект: 15 000 лева

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект: 120 000 лева

Размер на финансовата помощ по мярката: 690 000 лева.

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер **50** на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Размерът на финансовата помощ се увеличава с 10 на сто за:

1. проекти, представени от млади земеделски стопани;
2. интегрирани проекти, включително и такива, свързани със сливания на организации на производителите;
3. проекти за колективни инвестиции, представени от юридически лица, включващи от 6 до 10 земеделски стопани;
4. за инвестиции, изцяло свързани с изпълнявани от кандидата ангажименти по Мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г. или сходни ангажименти по Мярка 214 „Агроекологични плащания“, направление „Биологично земеделие“ от ПРСР 2007 – 2013 г. и за кандидати, които са заявили подпомагане по Мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г. към датата на кандидатстване и към момента на подаване на заявка за плащане са одобрени и изпълняват ангажимент по Мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г.;
5. за проекти за колективни инвестиции, представени от юридически лица, включващи над 10 земеделски стопани и/или групи/организации на производители.

Максимално комбинирано подпомагане – 60% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест:

№	Критерий	Мах оценка
1.	Проектът осигурява подпомагане на производството на плодове и/или зеленчуци и/или продукцията от животновъдството (с изключение на пчеларството):	20
	- до 50% от общото производство на стопанството	5
	- над 50% от общото производство на стопанството	10
	- над 85 % от общото производство на стопанството	20
2.	Проектът е за биологично земеделско производство:	10
	- над 50%	5
	- над 85 %	10

3.	Проектът е с инвестиции, свързани с опазване на околната среда, включително технологии, водещи до намаляване на емисиите, и/или постигане на стандартите на ЕС	15
4.	Проектът е с инвестиции за повишаване на енергийната ефективност и/или иновации в стопанството	10
5.	Проектът осигурява заетост на допълнителен персонал (ново работно място за целия период на изпълнение на проекта):	15
	- <i>До две работни места</i>	10
	- <i>Над две работни места</i>	15
6.	Проектът е на млад земеделски производител до 40 години	10
7.	Проектът е с интегриран подход -предполага свързаност с други участници от територията:	20
	- <i>Договори за реализиране на продукцията на територията на МИГ</i>	10
	- <i>Договор с хранително-преработвателно предприятие от територията на МИГ за доставка на суровина за преработка</i>	20
Общ брой точки		100 т

МЯРКА 4.2. „ИНВЕСТИЦИИ В ПЕРЕРАБОТКА/МАРКЕТИНГ НА СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПРОДУКТИ”

Цели: Подобряване на цялостната дейност, икономическата ефективност и конкурентоспособността на предприятия от хранително-преработвателната промишленост чрез:

1. По-ефективно използване на факторите за производство;
2. Въвеждане на нови продукти, процеси и технологии, включително къси вериги на доставка;
3. Подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост;
4. Постигане на съответствие със стандартите на Европейския съюз (ЕС);
5. Въвеждане на иновативни процеси и технологии, целящи опазване на околната среда, както и ориентиране към преработка на биологични продукти;
6. Кооперирането и интеграцията между земеделските производители и предприятията от хранително-вкусовата промишленост на

територията на МИГ;

Обхват на мярката:

1. Географски обхват на мярката - цялата територия на МИГ „Бяла Слатина”
2. Обхват на инвестициите по мярката - материални и нематериални активи, които:
 - а) Отговарят на стандартите на Общността, отнасящи се до съответната инвестиция
 - б) Подобряват цялостната дейност на предприятието
 - в) Отговарят на обхвата на мярката по ПРСР.

Допустими дейности: Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за:

1. внедряване на нови и/или модернизиране на наличните мощности и подобряване на използването им, и/или
2. внедряване на нови продукти, процеси и технологии, и/или
3. намаляване на себестойността на произвежданата продукция, и/или
4. постигане на съответствие с ново въведени стандарти на ЕС, и/или
5. подобряване на сътрудничеството с производителите на суровини, и/или
6. опазване на околната среда, включително намаляване на вредните емисии и отпадъци, и/или
7. подобряване на енергийната ефективност в предприятията, и/или
8. подобряване на безопасността и хигиенните условия на производство и труд, и/или
9. подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост, и/или
10. подобряване на възможностите за производство на биологични храни чрез преработка на първични земеделски биологични продукти

Допустими кандидати:

1. земеделски стопани;
2. признати групи или организации на производители или такива, одобрени за финансова помощ по Мярка 9 „Учредяване на групи и организации на производители” от ПРСР 2014 - 2020 г.;
3. еднолични търговци и юридически лица, различни от кандидатите по т. 1 и 2;

Кандидатите по т. 1, 2 и 3 трябва да са регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите.

Допустими са само кандидати със седалище за ЮЛ и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ.

Допустими разходи: съгласно чл. 30 на Наредба № 20/27.10.2015 г. за прилагане на ~~Мярка 4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“~~ /заличено съгласно **Допълнително споразумение № РД 50-29 от 13.08.2018 г./:**

1. изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други

недвижими активи свързани с производството и/или маркетинга, включително такива, използвани за опазване компонентите на околната среда;

2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на производствения процес по преработка и маркетинга, в т.ч. за:

а) преработка, пакетиране, включително охлаждане, замразяване, сушене, съхраняване и др. на суровините или продукцията;

б) производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси;

в) опазване компонентите на околната среда;

г) производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствените нужди на предприятието, включително чрез преработка на растителна и животинска първична и вторична биомаса;

д) подобряване на енергийната ефективност и за подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните;

3. закупуване на земя, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизирание на сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за производствени дейности;

4. закупуване на сгради, помещения и други недвижими имоти, необходими за изпълнение на проекта, предназначени за производствени дейности на територията на МИГ;

5. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани транспортни средства, включително хладилни такива, за превоз на суровините или готовата продукция, използвани и произведени от предприятието;

6. изграждане/модернизирание, включително оборудване на лаборатории, които са собственост на кандидата, разположени са на територията на предприятието и са пряко свързани с нуждите на производствения процес, включително чрез финансов лизинг;

7. материални инвестиции за постигане на съответствие с новоприети стандарти на Съюза съгласно приложение № 8 на Наредба № 20/27.10.2015 г. за прилагане на Мярка 4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“, включително чрез финансов лизинг; */заличено съгласно Допълнително споразумение № РД 50-29 от 13.08.2018 г./*

8. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти за системи за управление, разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в предприятията само когато тези разходи са част от общ проект на кандидата;

9. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг;

10. за ноу-хау, придобиване на патентни права и лицензи, за

регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;

11. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проекти, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т.1-10.

Допустимите разходи по т. 11 не може да превишават следните стойности:

1. за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на проекта, като част от разходите по т. 11 не могат да превишават 5 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10, но не повече от левовата равностойност на 35 000 евро;
2. разходите за изготвяне на технически и работен проект в случаите на строително-монтажни дейности, като част от разходите т. 11 не могат да превишават 2.25 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10;
3. разходите за изготвяне на технологичен проект, когато не е включен в разходите по т. 2, като част от разходите по т. 11 не могат да превишават 2.25 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10;
4. разходите за строителен надзор като част от разходите по т. 11 не могат да превишават едно на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10;
5. разходите за предпроектни проучвания, правни услуги и хонорари за архитекти и инженери, извън тези по т. 1, 2, 3 и 4, като част от разходите по т. 11 не могат да превишават 1,5 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10.

Разходите за закупуване на земя, сгради и други недвижими имоти по т. 3 и 4 не могат да надхвърлят 10 на сто от общия размер на допустимите разходи по т. 1 и 2 и т. 5 - 10.

Разходите по т. 11 са допустими, ако са извършени не по-рано от 1 януари 2014 г., независимо дали всички свързани с тях плащания са направени.

Дейностите и разходите по проекта, с изключение на разходите по т. 11, са допустими, ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане, независимо дали всички свързани с тях плащания са направени.

Разходите за закупуване на земя, сгради и други недвижими имоти - недвижима собственост, са допустими за финансиране до размера на данъчната им оценка, валидна към датата на подаване на заявлението за подпомагане. В случай че към датата на придобиването данъчната

оценка е с по-ниска стойност, допустими за финансиране са разходи до този размер.

Закупуването чрез финансов лизинг на активите е допустимо, при условие че ползвателят на помощта стане собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявката за междинно или окончателно плащане за същия актив.

Финансови параметри за мярката:

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект: 20 000 лева

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект: 120 000 лева

Размер на финансовата помощ по мярката: ~~133 700 лева~~ 0,00 лева.
/Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.2021 г./

Интензитетът на финансовата помощ: за одобрени проекти е в размер 50 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, представени от микро-, малки или средни предприятия, а за проекти, представени от големи предприятия, финансовата помощ е в размер на 40 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Размерът на финансовата помощ се увеличава с 10 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти с дейности, подпомагани по линия на ЕПИ.

Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест:

№	Критерий	Мах оценка
1.	Проектът предвижда инвестиции за преработка на суровини от плодове и/или зеленчуци и/или животновъдството	20
2.	Проектът насърчава кооперирането и интеграцията между земеделските производители и предприятия от хранително – преработвателната промишленост като предвижда преработка на минимум 65% собствена или продукция от местни земеделски производители	20
3.	Проектът предвижда въвеждане на иновации в сферата на хранително-вкусовата промишленост:	10
	- <i>Иновации според % инвестиции: от 30% до 50%</i>	5
	- <i>Иновации според % инвестиции: над 50%</i>	10

4.	Проектът включва преработка и производство на биологични продукти	10
5.	Проектът е свързан с инвестиции за постигане стандартите на ЕС, подпомагани по мярката, включително такива за намаляване на емисиите при производство на енергия от биомаса	10
6.	Проектът предвижда производство на крайни продукти, които ще се реализират на територията на МИГ	15
7.	Проектът насърчава заетостта чрез разкриването на работни места при запазване на съществуващите работни места	15
Общ брой точки		100 т

МЯРКА 6.4. ИНВЕСТИЦИИ В ПОДКРЕПА НА НЕЗЕМЕДЕЛСКИ ДЕЙНОСТИ

Цели: Насърчаване на разнообразяването на икономическите дейности, създаване и развитие на малки предприятия и разкриване на нови работни места

Обхват на мярката:

Географски обхват: цялата територия на МИГ „Бяла Слатина“;

Обхват на инвестициите: мярката предоставя безвъзмездна помощ за материални и нематериални инвестиции на земеделски стопани или микропредприятия за създаване или развитие на неземеделски дейности.

Допустими дейности: Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за:

1. Развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги);
2. Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);
3. Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и др.);
4. Развитие на дейности, свързани с информационни технологии, включително доставка на Интернет и други цифрови услуги за населението
5. Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
6. Развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и

други неземеделски дейности.

Допустими кандидати: Земеделски стопани или микропредприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за вероизповеданията, както и физически лица, регистрирани по Закона за занаятите.

Стопанството на кандидати, земеделски стопани, трябва да има стандартен производствен обем над 8 000 евро.

Допустими са само кандидати със седалище за ЮЛ и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ.

Допустими разходи

1. Изграждане, придобиване или подобрения на недвижимо имущество;
2. Закупуване, включително чрез лизинг на нови машини и оборудване до пазарната стойност на активите;
3. Общи разходи, свързани с разходите за точка „1“ и „2“, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост;

Разходите по т. “3“ не могат да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. 1, 2 и 4.

4. Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки.

Не са допустими за подпомагане текущи разходи.

Разходите са допустими само ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане, с изключение на общите разходи. Допустими са авансови плащания в размер до 50% от одобрената финансова помощ.

Финансови параметри за мярката:

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект: 10 000 лева

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект: 120 000 лева

Размер на финансовата помощ по мярката: ~~800 000 лева~~ 933 700,00 лева. /Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.2021 г./

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ не може да надвишава 75 % от общите допустими разходи и при спазване на правилата за „минимална помощ“ при спазване на условията на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския

съюз към помощта *deminimis*.

Интензитетът на подпомагане на проект за дейности, свързани с развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги) не може да надвишава 5 на сто от общите допустими разходи. */Промяна съгласно Допълнително споразумение № РД 50-29 от 25.07.2019 г./*

В случай на интегриран проект, разходите за неземеделската дейност не следва да надвишават посочените максимални стойности.

Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест:

№	Критерий	Мах оценка
1.	Проектът е представен от микропредприятие, включително упражняващо земеделска дейност - собственик (ЕТ) и/или управляващ/представляващ ООД с минимум 25% дялово участие на възраст до 40 години, включително	10
2.	Проектът е свързан със следните инвестиции/услуги:	25
	- <i>Инвестиции в обекти с места за настаняване</i>	10
	- <i>Инвестиции в спортни съоръжения</i>	15
	- <i>Инвестиции в производствена дейност в микропредприятие</i>	20
	- <i>Инвестиции в предоставяне на услуги за населението, включително доставка на Интернет и други цифрови услуги</i>	25
3.	Проектът е подаден от кандидат, който е осъществявал дейност най-малко 3 години	10
4.	Проектът предвижда инвестиции за развитие на производства или услуги, които ще се реализират и рекламират териториалната идентичност	10
5.	Проектът предвижда мерки, директно свързани с опазването на околната среда (<i>използване на отпадъците, компостиране, пречистващи съоръжения и др.</i>)	10
6.	Проектът е иновативен за територията на МИГ	10
7.	Проектът включва производство на местни продукти/услугите от територията на МИГ	10

8.	Проектът осигурява заетост (За всяко ново работно място –5 т;максимум - 15 т.)	15
	Общ брой точки	100 т

МЯРКА 7.2. „ИНВЕСТИЦИИ В СЪЗДАВАНЕТО, ПОДОБРЯВАНЕТО ИЛИ РАЗШИРЯВАНЕТО НА ВСИЧКИ ВИДОВЕ МАЛКА ПО МАЩАБИ ИНФРАСТРУКТУРА“

Цел: Създаване и обновяване на техническата и социална инфраструктура катооснова за създаването на оптимална жизнена среда в районаи подобряване на основните услуги за населението.

Обхват на мярката:

Географски обхват на мярката - цялата територия на МИГ „Бяла Слатина”

Обхват на инвестициите по мярката - мярката предоставя подкрепа за инвестиции целящи подобряване на основните услуги за населението и инфраструктурата на цялата територия на МИГ „Бяла Слатина”. Подкрепата е за създаване на основни услуги отнасящи се до едно селище или група от населени места и свързаното с това обезпечаване/рехабилитация на местна малко-мащабна инфраструктура.

Допустими дейности: Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за:

1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях;
2. Изграждане и/или обновяване на площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности;
3. Изграждане на системи за видеонаблюдение на места с обществено предназначение
4. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни, включително транспортни средства;
5. Реконструкция и/или ремонт на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност;
6. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;
7. Изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния

- живот, вкл. мобилни такива, вкл. и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства;
8. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение.

Допустими кандидати:

1. Община Бяла Слатина за всички допустими дейности
2. Юридически лица с нестопанска цел от територията на МИГ за дейности, свързани със социалната и спортната инфраструктура и културния живот
3. Читалища от територията на МИГ

Допустими разходи:

1. за строителство, реконструкция, рехабилитация, изграждане, обновяване, ремонт и/или реставрация на сгради и/или помещения и/или друга недвижима собственост, съгласно допустимите за подпомагане дейности;
2. закупуване на оборудване и обзавеждане до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг, съгласно допустимите за подпомагане дейности;
3. придобиване на компютърен софтуер, патентни и авторски права, лицензи, регистрация на търговски марки, до пазарната им стойност;
4. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа и екологична устойчивост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т.1, 2 и 3.

Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. За проекти, по които бенефициентите са възложители по ЗОП, авансовото плащане е допустимо **както следва:**

- до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и;
- разлика до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП.

Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.

Финансови параметри за мярката:

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект: 10 000 лева

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект: 390 000 лева

Размер на финансовата помощ по мярката: ~~1 240 000 лева~~ **1 290 000 лева. /Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.2021 г./**

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер **100%** от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи. В случаите, когато размерът на допустимите разходи по инвестициите е в размер до 50 000 евро за един обект, който е с установен потенциал за генериране на приходи, се предвижда финансиране в размер на 100 %. Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи се определя въз основа на анализ „разходи-ползи“.

Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест:

№	Критерий	Мах оценка
1.	Проектът е за изграждане и/или реконструкция на инфраструктура в населено място извън общинския център	10
2.	Обхватът на планираните резултати от проекта е за повече от едно населено място на територията	15
3.	Проектът е за изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на инфраструктура за социални услуги за деца или за уязвими и/или малцинствени групи от населението	15
4.	Проектът предлага нови инициативи за повишаване на качеството на живот в района: - На едно населено място - На територията на МИГ	10 5 10
5.	Проектът отговаря на местните нужди	10
6.	Проектът въвежда иновативни технологии или инвестиции с екологичен ефект	15

7.	Проектът създава работни места при изпълнение на допустимите дейности	10
8.	Проектът е съгласуван с местната общност	15
	Общ брой точки	100 т

МЯРКА 7.6.,ПРОУЧВАНИЯ И ИНВЕСТИЦИИ, СВЪРЗАНИ С ПОДДЪРЖАНЕ, ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ НА КУЛТУРНОТО И ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО НА СЕЛАТА“

Цели: Възстановяване и подобряване на културното и природно наследство;

Запазване културната идентичност и традиции на територията на МИГ „Бяла Слатина“.

Обхват на мярката:

Географски обхват: цялата територия на МИГ “Бяла Слатина“;

Обхват на инвестициите: възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение

Допустими дейности: възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, в това число и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства.

Допустими получатели: Местни поделения на вероизповедания, регистрирани като юридически лица, съгласно чл. 20 на Закона за вероизповеданията или признати за юридически лица по силата на чл. 10 от същия закон.

Допустими разходи:

- За възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, в това число и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства;
- За закупуване на нови машини, оборудване и обзавеждане до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг;
- За придобиване на патентни и авторски права, лицензи, регистрация на търговски марки, до пазарната им стойност;
- За разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа и екологична устойчивост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т.1, 2 и 3;

- всички други разходи и ограничения към тях, посочени към Наредбата за прилагане на **Мярка 7.6.** /заличено съгласно *Допълнително споразумение № РД 50-29 от 13.08.2018 г./*

Финансови параметри за мярката:

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект: 10 000 лева

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект: 50 000 лева

Размер на финансовата помощ по мярката: ~~50 000 лева~~ **0,00 лева**
/Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.2021 г./

Интензитет и размер на финансовата помощ

(1) Финансовата помощ е в размер **100%** от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за **проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи.**

(2) Финансовата помощ е в размер на **75%** от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за **проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи.**

Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест:

№	Критерий	Мах оценка
1.	Проектът се изпълнява в населено място различно от общинския център	10
2.	Дейностите по проекта са ясно описани и съответстват на целите на Мярка 7.6. от СМР	10
3.	Брой население, което ще се възползва от допустимите дейности	20
	- 100 – 500 жители	10
	- 501 – 1000 жители /промяна съгласно <i>Допълнително споразумение № РД50-29 от 13.08.2018/</i>	15
	- Над 1000 жители	20
4.	Проекти с включени инвестиции според културната и обществената значимост на обекта	10
	- с регионална значимост	10
	- с местна значимост	5

	<table border="1"> <tr> <td>5.</td> <td>Проектът е консултиран с местна общност</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>6.</td> <td>Проектът осигурява устойчива заетост на поне 2-ма човека след приключване на финансираните дейности</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>7.</td> <td>Проектът включва създаване на партньорства за планиране и изпълнение на дейностите</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Общ брой точки</td> <td>100 т</td> </tr> </table>	5.	Проектът е консултиран с местна общност	25	6.	Проектът осигурява устойчива заетост на поне 2-ма човека след приключване на финансираните дейности	15	7.	Проектът включва създаване на партньорства за планиране и изпълнение на дейностите	10		Общ брой точки	100 т
5.	Проектът е консултиран с местна общност	25											
6.	Проектът осигурява устойчива заетост на поне 2-ма човека след приключване на финансираните дейности	15											
7.	Проектът включва създаване на партньорства за планиране и изпълнение на дейностите	10											
	Общ брой точки	100 т											
ОПОС 2014 - 2020 г. (ЕФРР)	Неприложимо												
ОПНОИР 2014 - 2020 г. (ЕСФ)	Неприложимо												
ОПРЧР (ЕСФ)	Неприложимо												
ОПИК (ЕФРР)	<p>Мярка 2.2: „ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВЕНИЯ КАПАЦИТЕТ В МСП НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА БЯЛА СЛАТИНА“</p> <p>Цели на мярката: Подобряване на производствените процеси в МСП , чрез инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи, въвеждане на водещи технологични решения, разширяване на производството чрез добавяне на нови характеристики или подобряване на съществуващите продукти и услуги.</p> <p>Обхват на мярката: Цялата територия на МИГ „Бяла Слатина“</p> <p>Съответствие с приоритетите на ОПИК 2014-2020, в т.ч. и принос към определена специфична цел на програмата: Мярката</p>												

подкрепя дейностите и съответства изцяло на Приоритетна ос 2: „Предприемачество и капацитет за растеж“, Инвестиционен приоритет 2: „Капацитет за растеж на МСП“ от ОПИК 2014-2020 г.

Съответствие на дейността с идентифицираните проблеми на територията и специфика по отношение на обхванатата територия:

Според анализите и проучванията, най-много промишлени и преработващи предприятия на територията попадат в категориите “Нискотехнологични и средно нискотехнологични промишлени производства” и “Интензивни на знания и услуги”. Същите се нуждаят от повишаване на производствения си капацитет, оптимизация на производствените процеси, замяна на морално остарели технологии с нови такива, включително с иновативни характеристики, и повишаване на качеството на произвежданите продукти.

Целева група и идентифицирани проблеми, които мярката адресира:

МСП, според НСНМСП, нуждаещи се: от общи производствени инвестиции за подобряване на производствения капацитет, чрез ефективно и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; от подкрепа за специализирани услуги за развитие и укрепване на управленски капацитет и от подкрепа за растеж, чрез подобряване на качеството и чрез насърчаване на използването на информационни и комуникационни технологии и услуги.

Иновативни подходи при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи, вкл. Иновативни за територията

подходи. При реализацията на мярката МИГ ще дава приоритет на проектни предложения, предвиждащи внедряване на нови продукти, процеси или нови услуги, иновативни за предприятията и местната територия.

Допустими кандидати: Малки и средни предприятия (МСП) с минимум три приключили финансови години, които развиват своята основна икономическа дейност в една от определените в Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 групи сектори на икономическа дейност съгласно тяхната технологична интензивност, както следва:

Високотехнологични и средно високотехнологични промишлени производства:

C20 „Производство на химични продукти“

C21 „Производството на лекарствени вещества и продукти“

C26 „Производството на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти“

C27 „Производство на електрически съоръжения“
C28 „Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение“
C29 „Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета“
C30 „Производство на превозни средства, без автомобили“

Интензивни на знание услуги:

J58 „Издателска дейност“
J59 „Производството на филми и телевизионни предавания, звукозаписване и издаване на музика“
J60 „Радио- и телевизионна дейност“
J61 „Далекосъобщения“
J62 „Дейности в областта на информационните технологии“
J63 „Информационни услуги“
M72 „Научноизследователска и развойна дейност“

Нискотехнологични и средно нискотехнологични промишлени производства:

C10 „Производство на хранителни продукти“
C11 „Производство на напитки“
C13 „Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло“
C14 „Производство на облекло“
C15 „Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм“
C16 „Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене“
C17 „Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон“
C18 „Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители“
C19 „Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти“
C22 „Производство на изделия от каучук и пластмаси“
C23 „Производство на изделия от други неметални минерални суровини“
C24 „Производство на основни метали“
C25 „Производство на метални изделия, без машини и оборудване“
C31 „Производство на мебели“
C32 „Производство, неклассифицирано другаде“
C33 „Ремонт и инсталиране на машини и оборудване“

Общи задължителни изисквания:

1. Допустимите получатели трябва да имат седалище и адрес на

управление на територията на действие на МИГ „Бяла Слатина” и да осъществяват дейностите по проекта на същата територия на действие.

2. Кандидатите трябва да са търговци по смисъла на Търговския закон или Закона за кооперациите.
3. Кандидатите трябва да отговарят на изискванията за малко или средно предприятие съгласно Закона за малките и средни предприятия.
4. По мярката не се допуска финансиране на проекти, изпълнявани от микро предприятия в рамките на територията на МИГ и от предприятия, които не са допустими съгласно демаркацията на ОПИК с други програми.
5. Не могат да участват в процедурата за подбор на проекти и не могат да получат безвъзмездна финансова помощ кандидати, които попадат в забранителните режими на Регламент (ЕС) No 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г.

Допустими дейности:

Финансираните проекти по настоящата мярка следва да съответстват на принципа на ефективност и ефикасност, като допустимите дейности следва да съответстват на целитена Стратегията и да водят до постигане на специфичната цел и резултати на Инвестиционен приоритет 2.2 „Капацитет за растеж на МСП“ от Приоритетна ос 2 на ОПИК, при най-адекватното съотношение между очакваните разходи и ползи.

Допустими по настоящата процедура са проекти, включващи следните дейности:

1. Дейности за подобряване на производствените процеси и/или
2. Дейности за добавяне на нови характеристики или подобряване на съществуващите продукти и услуги, и/или
3. Дейности за разнообразяване на асортимента от продукти и услуги на предприятията и/или
4. Дейности за внедряване на нови технологии за подобряване на ресурсната ефективност и ефикасност в производствения процес.

Горните дейности са допустими **само ако представляват инвестиции в материални и нематериални активи, свързани със:**

- създаването на нов стопански обект;
- разширяването на капацитета на съществуващ стопански обект.

Допустими разходи:

- Разходи за придобиване на машини, съоръжения и оборудване, представляващи дълготрайни материални активи, необходимостта за изпълнението на дейностите по проекта;
- Разходи за придобиване на дълготрайни нематериални активи, необходими за изпълнението на дейностите по проекта.

Допустимите разходи се определят на база на изискванията на Глава 5, Раздел I от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ), приложимите подзаконови нормативни актове и национално законодателство, и разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013. Съгласно чл. 57, ал. 1 от ЗУСЕСИФ разходите се считат за допустими, ако са налице едновременно следните условия:

1. разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2;
2. разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 и в одобрения проект категории разходи;
3. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности;
4. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
5. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
6. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;
7. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

Разходите са допустими, ако са платени в срока за допустимост на разходите за съответния програмен период.

Финансови параметри за мярката:

Минимален размер на общата безвъзмездната помощ за един проект: 50 000 лева.

Максимален размер на общата безвъзмездната помощ за един проект: 391 166 лева.

Размер на финансовата помощ по мярката: 1 955 800 лева

Интензитет на помощта:

До 90% от общата стойност на допустимите разходи по проекта, в съответствие с правилата за минимална помощ („deminimis”) по смисъла на Регламент (ЕС) No 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта deminimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013 г.

Общият размер на помощта „deminimis” за едно и също предприятие,

заедно с другите получени минимални помощи, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро (391 160 лева) за период от три бюджетни години.

Критерии за оценка на проектните предложения:

№	Критерий	Мах оценка
I.	Икономическа и финансова стабилност на кандидата преди изпълнение на проекта	19
1.	Коефициент на рентабилност на печалбата преди лихви, данъци и амортизации – EBITDA за три финансови години	4
2.	Производителност на кандидата за три финансови години	4
3.	Приходи от износ за три финансови години	3
4.	Съпоставимост между средната стойност на EBITDA за три финансови години на кандидата и стойността на заявените общи допустими разходи по проекта	4
5.	Коефициент на задлъжнялост спрямо последната финансова година	4
II.	Капацитет на кандидата в инвестиционни проекти и управление	6
1.	Инвестиционна дейност на кандидата за последните три финансови години	3
2.	Внедрени машини/стандарти/системи за управление	3
III.	Ефект от изпълнението на проекта	10
1.	Вътрешна норма на възвръщаемост	4
2.	Нарастване на производителността	2
3.	Изменение на средните генерирани приходи от износ вследствие на инвестицията по проекта	2
4.	Повишаване на ефективността на производствените разходи	2

IV.	Приоритизиране на проекти	15
1.	Тематично приоритизиране в областите на ИСИС	5
2.	Инвестиции за опазване на околната среда, вкл. такива, които допринасят за смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към тях	5
3.	Устойчиво развитие	5
V.	Бюджет и ефективност на разходите	10
1.	Реалистичност на разходите по проекта	4
2.	Реалистичност на плана за действие по проекта	3
3.	Проектното предложение осигурява устойчивост на резултатите и ефект от изпълнението на проекта, вкл. към стратегията за местно развитие	3
VI.	Допълнителни специфични критерии към СМР определени от МИГ	40
1.	Проектът е насочен към внедряване на нови продукти, процеси или нови услуги, иновативни за местната територия	10
2.	Проектът е насочен към внедряване на нови продукти, процеси или услуги, иновативни за предприятието	10
3.	Проектът е насочен към създаване на нови работни места	20
	Общ брой точки	100 т

Очакван принос:

Подобряване на конкурентоспособността на МСП – чрез внедрени технологии за подобряване на производствения процес, постигане на по-висока производителност, намаляване на производствените разходи и оптимизиране на производствените вериги, съответно повишаване на добавената стойност и активно включване във всички етапи на веригата за добавяне на стойност. Подобряване на капацитета на МСП

	за правене на конкурентен и устойчив на динамично развиващите се пазари бизнес, чрез повишаване и подобряване на използването на ИКТ и услуги, и оптимизиране на процесите за управление на бизнеса. Подбробна обосновка по т. 5 „Допустимост на разходите” /в Приложение/		
ПМДР (ЕФМДР)	Неприложимо		
6. Финансов план:			
6.1. Индикативно разпределение на средствата по програми/фондове и по мерки: (не повече от 2 страници)			
Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
	Мерки, финансирани от ПРСР 2014 - 2020 г. (ЕЗФРСР)	2 933 700	60.00%
1.1	Професионално обучение и придобиване на умения	20 000	0.41%
4.1	Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства	690 000	14.11%
4.2	Инвестиции в преработка/маркетинг на екологични продукти	133 700	2.74%
6.4	Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности	800 000 933 700	16.36% 19.10%
7.2	Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура	1 240 000 1 290 000	25.36% 26.38%
7.6	Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата	50 000	1.02%
	Мерки, които не са част от ПРСР 2014 - 2020 г. , но са		

	включени в Регламент (ЕС) № 1305/2013 (финансирани от ЕЗФРСР)		
	Неприложимо		
	Мерки, извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента (финансирани от ЕЗФРСР)		
	Неприложимо		
	Мерки, финансирани от ОПОС 2014 - 2020 г. (ЕФРР)		
	Неприложимо		
	Мерки, финансирани от ОПНОИР 2014 - 2020 г. (ЕСФ)		
	Неприложимо		
	Мерки, финансирани от ОПРЧР (ЕСФ)		
	Неприложимо		
	Мерки, финансирани от ОПИК (ЕФРР)	1 955 800	40.00%
2.2	Подобряване на производствения капацитет в МСП на територията на община Бяла Слатина	1 955 800	40.00%
	Мерки, финансирани от ПМДР (ЕФМДР)		
	Неприложимо		
	ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:	4 889 500	100%
6.2. Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по програми и по мерки:			

(не повече от 2 страници)

Бюджетното разпределение на средствата по мерки, приоритети и програми е съобразено от една страна с визията за развитие на територията, формулирана от местната общност и в същото време с инвестиционните намерения, проектната готовност и финансовата възможност на потенциалните бенефициенти да кандидатстват с проекти към СМР.

Делът на финансовия ресурс по **ПРСР 2014-2020г.** от общия за СВОМР възлиза на **60%.40%** от финансовия ресурс на стратегията са за развитие на МСП на територията, финансиран от **ОПИК 2014 – 2020г.**

Мерки, финансирани от ПРСР 2014 – 2020г.:

От проведените анализи и дискусии става ясно, че голяма нужда от инвестиции имат земеделските производители, като част от тях имат и проектна готовност за кандидатстване. Друга, също голяма част от тях, имат проектна идея, но изпитват необходимост от подкрепа при разработката ѝ, а на по-късен етап – и от подкрепа при управление на проекта. Също така се установява и необходимост от възможности за алтернативна заетост и подкрепа за неземеделски дейности.

Повече от половината от възможния финансов ресурс по ПРСР е насочен към земеделските производители – за развитие на земеделски и неземеделски дейности. Най-голям дял тук е отделен за **Мярка 6.4.** „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“ (27.27%) **31.83%** *Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.2021 г., следван от* **Мярка 4.1** „Инвестиции в земеделски стопанства“ (23.52%) и **Мярка 4.2** „Инвестиции в преработка /маркетинг на селскостопански продукти“ (4.56%). *Заличено съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.2021 г.* Средствата за обучителни дейности и придобиване на умения са минимални - под 1%. (мярка 1.1).

На финансовия ресурс по изброените мерки се разчита да допринесе за модернизирание на земеделските стопанства, както и за развитие на неземеделски дейности, което ще подпомогне преструктурирането и жизнеспособността на земеделските стопанства и ще осигури възможности за допълнителни доходи извън земеделието.

Най-голям дял (42.27%) **43.97%** *Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.2021 г.* от общия финансов ресурс по ПРСР 2014 – 2020г. е отделен по **Мярка 7.2.** „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаб инфраструктура“, което е обяснимо предвид определящото ѝ значение за създаването на оптимална жизнена среда и създаването на достъпност и развитие на икономиката (от една страна) и проектната готовност на общините и юридическите лица с нестопанска цел в областта на културата и спорта за инвестиции в публична инфраструктура (от друга страна), както и самия вид инвестиции, обикновено свързан със строително ремонтни дейности и високи разходи.

~~Спецификата на територията определя значително по малък дял на~~ **Мярка 7.6.** „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържането, възстановяване и подобряване на културното и природно наследство“ (1.70%). *Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.2021 г.*

Мерки, финансирани чрез ОПИК:

Констатираните негативни тенденции - неефективно производство, с висока себестойност и цена на продукцията и липса на инвестиции в нови производства, налагат прилагането на мерки в обхвата на Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ от

ОПИК. Предвид проявения интерес и проектната готовност на бенефициентите по ОПИК, както и специфичните условия на инвестиционните приоритети, в съответствие със заявените нужди на местния бизнес, целият ресурс е предвиден за **Мярка 2.2.:** „Подобряване на производствения капацитет в МСП на територията на община Бяла Слатина“.

7. План за действие, показващ как целите са превърнати в действия:

(не повече от 4 страници)

Реализацията на целите на СВОМР започва със сключване на договор за нейното финансиране. Планът за действие на МИГ „Бяла Слатина“ за превръщане на целите в действия включва няколко взаимосвързани етапа, подредени във времева последователност.

ПЪРВИЯТ ЕТАП на превръщане на целите в действия включва и **официално стартиране на работата на екипа**. Това включва изпълнение на всички административни процедури по изпълнение на СВОМР - информационни кампании, консултации, обучения, организация на документооборота и др. Информационните кампании имат за цел да информират населението от територията на МИГ за изпълнението на СВОМР и възможностите, които тя предлага за развитие на бизнес. Консултациите подпомагат усилията на потенциалните бенефициенти за обсъждане на идеите, които имат за кандидатстване по СВОМР и за изготвяне на проектни предложения. Обученията са насочени към повишаване на административния капацитет на звената на МИГ и към придобиване на умения относно подготовката и изпълнението на проекти от страна на заинтересованите страни от територията на МИГ. Организацията на документооборота на МИГ е от основно значение за успешното прилагане на стратегията за ВОМР, тъй като ще осигурява прозрачност и проследимост на прилагане на процедурите за работа на всички звена на МИГ и ще документира всички процеси, свързани с изпълнението на стратегията. Документацията на МИГ ще осигурява необходимата база данни за взимане на правилни управленски решения от страна на УС и ОС на групата.

ВТОРИЯТ ЕТАП на превръщане на целите в действия обхваща **откриването на приеми за проекти към стратегията за ВОМР**. За целта МИГ предвижда целогодишни отворени приема по мерки от ПРСР, с възможност за затваряне и оценка до 3 месеца и отново откриване - до изчерпване на финансовия ресурс. Мярката по ОПИК се предвижда се отвори след изтичане на първата година от стартиране на СВОМР с цел по-широко популяризиране и подготовка на потенциалните бенефициенти.

Условията и редът за предоставяне на финансова помощ от Стратегията на МИГ „Бяла Слатина“ са в съответствие с Глава четвърта „Условия и ред за предоставяне на финансова помощ от Стратегиите за ВОМР“ от Наредба № 22 за прилагане на **подмярка 19.2.** „Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие“ на **Мярка 19.** „Водено от общностите местно развитие“ (ВОМР) от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.

ТРЕТИ ЕТАП: Оценка на проектите и сключване на договори, организиране на работата на комисии по оценка и класиране на проектите, изпращане на резултатите на РА, УО на ОПИК и за последваща оценка. След потвърждение на оценката - МИГ участва в сключването на договорите.

Процедурите и обективните критерии за подбор на проекти към стратегията за ВОМР, които ще прилага МИГ са недискриминационни и прозрачни (съгласно реда и изискванията, определени в Раздел I “Процедура за подбор на проекти към стратегията за ВОМР на МИГ”). Подборът на проекти по всяка мярка ще се извършва посредством определените за всяка мярка критерии за избор и в съответствие с прозрачна и предварително оповестена за всички потенциални бенефициенти процедура.

Подборът на проекти ще се извършва периодично по една мярка или група мерки от Стратегията и ще бъде на следните стъпки:

1. Управителният съвет на МИГ ще одобрява и публикува на електронната си страница индикативен график за приема по съответните мерки от стратегията за ВОМР за следващата календарна година;
2. Управителният съвет на МИГ взема решение за обявяване на подбор на проекти при съобразяване с индикативния график и одобрява покана за прием на заявления от потенциални получатели на финансова помощ.

ЧЕТВЪРТИ ЕТАП: Проследяване изпълнението на проектите, мониторинг и контрол, посещения на място. В случай на установени проблеми ще се търсят решения и ще се взимат съответни мерки.

ХОРИЗОНТАЛНИ ДЕЙСТВИЯ. Предвижда се текуща (ежегодна) и междинна (по средата на периода на изпълнение) оценка на стратегията. Също така се предвижда редовно отчитане на мнението на бенефициентите и заинтересованите страни относно изпълнението на стратегията, чрез методи за обратна връзка, информационни и други мероприятия. Всички изброени действия ще служат за текущи анализи (поне веднъж годишно), като данните за изпълнение на СВОМР ще се отчитат и ще се предлагат решения за предприемане на корективни действия, ако е необходимо.

ПУБЛИЧНОСТ: МИГ „Бяла Слатина” и получателите на финансова помощ при изпълнение на стратегията за ВОМР ще осигуряват публичност на дейността си и на източниците на финансиране съгласно изискванията, посочени в Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2014-2020 г., и съгласно приложение № 2 от Националната комуникационна стратегия за програмен период 2014-2020 г. За осигуряване на публичност за своята дейност МИГ „Бяла Слатина” ще публикува на интернет страницата си и следната информация:

1. Одобрената Стратегия за водено от общностите местно развитие, първоначално одобрения бюджет и всички последващи изменения;
2. Всички решения и протоколи от заседания на Общото събрание и Управителния съвет на МИГ;
3. Актуален списък на членовете на Общото събрание и Управителния съвет, съдържащ данни за физическите лица и/или юридическото лице, сектор, на който е представител и групата от заинтересовани лица, които представлява;
4. Устав на МИГ и неговите изменения и допълнения;
5. Регистър на обществените поръчки, който съдържа информация за избрани изпълнители, дейности, срок и стойност на поръчките;
6. Профил на купувача съгласно чл. 22б на ЗОП;

7. Списък на физическите и юридическите лица, с които МИГ има сключен договор, както и предмета на сключения договор;
8. Електронен регистър с проектите, подадени по стратегията за ВОМР;
9. Декларациите за липса/наличие на конфликт на интереси на членовете на комисията за избор на проекти;
10. Критериите за оценка на проектите;
11. Решенията на Комисията за избор на проектите и на Управителния съвет за одобрение на проектите;
12. Правилата за работа на МИГ;
13. Доклади за дейността и финансовите отчети за дейността на МИГ, представени в Централния регистър при Министерството на правосъдието;
14. Годишни доклади за отчитане изпълнението на стратегията за ВОМР, представяни пред водещия фонд - ЕЗФРСР.

МИГ „Бяла Слатина” ще поддържа информационна система и архив, от които може да бъдат проследени актовете на органите на МИГ; ще информира, консултира и подпомага подготовката на проекти на потенциалните кандидати и ще изпълнява всички останали дейности, посочени в чл. 62 Раздел II „Задължения на страните по договора във връзка с изпълнението на стратегията за ВОМР“ на Наредба №22 на МЗХ.

8. Описание на уредбата за управлението и мониторинга на стратегията, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията, и описание на специфичната уредба относно оценката:

(не повече от 12 страници)

8.1. Организационна структура на МИГ:

<p>- организационна структура/схема.</p>	<p>СНЦ „МИГ Бяла Слатина“ е юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза, регистрирано по ЗЮЛНЦ и отговаря на всички изисквания за допустимост на Раздел II „Изисквания към местните инициативни групи“ на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 22 от 14 декември 2015 г. за прилагане на подмярка 19.2, „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие“ на Мярка 19. „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г. (обн., ДВ, бр. 100 от 2015 г.), а именно:</p> <ul style="list-style-type: none"> - има колективен върховен орган, чиито членове са физически лица, с постоянен адрес и/или работят на територията на действие на МИГ, или юридически лица със седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ; - има колективен управителен орган в състав отлица, които имат постоянен адрес и/или
--	---

	<p>работят на територията на действие на МИГ, когато са физически лица, или имат седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ, когато са юридически лица;</p> <ul style="list-style-type: none"> - съдържа в наименованието си обозначението МИГ, и наименованието на общината, на територията на действие на МИГ; - има седалище и адрес на управление на територията на селския район в рамките на която МИГ осъществява дейността си – гр. Бяла Слатина; - има дял на представителите на публичния сектор, на представителите на стопанския сектор и на представителите на нестопанския сектор в колективния върховен орган и в колективния управителен орган на сдружението, непревишаващ 49 на сто от имащите право на глас съгласно чл. 28, ал. 1 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел; - включва в колективните си органи представители на различни заинтересовани страни от местната общност, идентифицирани в анализа на стратегията за ВОМР; - община „Бяла Слатина” от територията на действие на МИГ не членува в колективния върховен или колективния управителен орган на друга регистрирана по Закона за юридическите лица с нестопанска цел МИГ на същата територия.
8.2. Управление на МИГ:	
<p>- органи за управление и контрол;</p>	<p>Органите за управление и контрол на Сдружение МИГ „Бяла Слатина“ са:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Общо събрание (ОС); ▪ Управителен съвет (УС); <p>МИГ „Бяла Слатина“ включва в колективните си органи представители на различни заинтересовани страни от местната общност. Представителите на публичния сектор, представителите на стопанския сектор и представителите на нестопанския сектор в колективния върховен орган и в колективния управителен орган на МИГ не превишават 49 на сто от имащите право на глас, съгласно чл. 28, ал. 1 от ЗЮЛНЦ.</p> <p>Общото събрание на МИГ „Бяла Слатина“ се</p>

състои от **37** члена, като **1** от тях (**2,7%**) е представител на **публичния сектор** – община Бяла Слатина, **18** члена (**48,65%**) са представители на **неstopанския сектор** и **18** члена (**48,65%**) са представители на **stopанския сектор**.

В Общото събрание има **представителство на всички идентифицирани заинтересовани групи**. **Уязвимите групи** имат също свое представителство (**10,81%**) в общото събрание, посредством **1** представител от **stopанския сектор** и **3** души от **неstopанския сектор**.

Общото събрание, като колективен върховен орган на управление:

- изменя и допълва Устава на МИГ;
- определя/избира/освобождава членовете на УС;
- определя свързаните с членския внос и парични и имуществени вноски от членовете правила;
- приема вътрешните актове на МИГ;
- приема/освобождава членове на МИГ;
- приема бюджета, програмата, годишния доклад и финансовия отчет на МИГ;
- приема годишните отчети на УС и КС;
- взема решения по резултатите от финансовата ревизия на МИГ;
- взема решения за участие в други организации на МИГ или за прекратяването на МИГ и свързаните с това процедури;
- взема решения по всички други въпроси, предвидени в Устава и свързани с дейността на МИГ;
- отменя решенията на другите органи на МИГ, които противоречат на закона, Устава, добрите нрави или други вътрешни актове на МИГ;
- разглежда и решава жалби против решенията на УС.

Членовете на ОС, като физически лица, са с постоянен адрес и/или работят на територията на действие на МИГ, а като юридически лица, имат седалище и адрес на управление на територията МИГ.

Управителният съвет е колективен управителен

орган на МИГ. Управителният съвет се състои от 5 лица – членове на Сдружението. В УС участват представители и на трите сектора – публичен, стопански и нестопански, съответно: един (1) представител на публичния сектор – община Бяла Слатина, двама (2) са представители на нестопанския сектор и двама (2) са представители на стопанския сектор.

Членовете на УС, ако са физически лица, имат постоянен адрес и/или работят на територията на МИГ, а когато са юридически лица имат седалище и адрес на управление на територията МИГ.

Управителният съвет (УС):

- представлява МИГ;
- ръководи дейността на МИГ между две Общи събрания;
- организира и осигурява изпълнението на решенията на ОС;
- изпълнява задълженията, предвидени в Устава;
- разработва програма за дейността и бюджета на МИГ и ги предлага за гласуване от Общото събрание;
- подготвя проекти за решения на Общото събрание;
- подготвя проекти за вътрешно-устройствени актове на МИГ;
- осигурява и се разпорежда с имуществото и финансовите средства на МИГ, съгласно приетия бюджет;
- отчита се за дейността си пред Общото събрание;
- определя реда и организира провеждането на дейността на МИГ и носи отговорност за това;
- определя щатния състав на МИГ;
- внася в ОС молбите за членство и прекратяване на членство в МИГ;
- взема решения за образуване на помощни звена, комисии към УС, секции и клубове за подпомагане на дейността на МИГ;
- Определя броя на членовете на комисиите, техния състав, функции и срока на дейността им. Комисиите се отчитат за дейността си

	<p>пред УС.</p> <p>Председателят на УС:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ръководи оперативно текущата дейност на МИГ; • представлява МИГ пред трети лица, пред държавните органи, обществените организации и други физически и юридически лица в страната и чужбина; • подготвя и предлага проекти за решения на УС; • свиква и ръководи заседанията на УС; • отчита се за дейността си пред УС; • след одобрение на щатното разписание от УС назначава, освобождава и упражнява дисциплинарна власт по отношение на изпълнителния директор/мениджъра за извършване на оперативната дейност на МИГ; • подписва договори за финансиране на проекти от страна на МИГ с бенефициенти по СМР. <p>Прилагането на СМР се извършва посредством работа на различни комисии, като основната е Комисия за избор и оценка на проекти. Тя се сформира за всеки отделен случай при публикуване на обява от МИГ за набиране на проекти за изпълнение на мерките по СМР. Съставът на комисията се формира, съобразно нормативните изисквания за прилагане на ПРСР и за предотвратяване конфликт на интереси. Комисията за избор на проекти осъществява дейността си при спазване на одобрената СМР, ПРСР и нормативните изисквания за нейното прилагане и вътрешните актове на МИГ и правилата за нейната работа.</p>
<p>- описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.</p>	<p>Изпълнителният директор (ИД):</p> <ul style="list-style-type: none"> • отговаря за прилагането на СМР и осигурява изпълнението на решенията на УС; • изготвя и предлага за приемане от УС средносрочна и годишна програма за работа на МИГ и годишен проекто-бюджет; • организира набирането на средства за дейността на МИГ; • сключва трудови и граждански договори и ръководи административния персонал на

	<p>МИГ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • решава въпроси, които в съответствие с Устава на МИГ му бъдат възложени от УС; • изготвя годишен доклад за отчитане изпълнението на СМР, както и други доклади и справки за изпълнение на СМР, изисквани от Управляващия орган на ПРСР; • представя до Управляващия орган на ПРСР до 31 януари на всяка следваща календарна година годишен доклад за отчитане изпълнението на СМР; • информира своевременно Управляващия орган на ПРСР за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията. <p>Основните задължения на ИД са свързани с последователно изпълнение на дейностите по прилагането на стратегията за ВОМР и организиране на процедурите за прием, оценка и мониторинг на проектните предложения. Носи отговорност за постигане на целите и индикаторите за изпълнение и резултат. Организира дейностите за информация и публичност, работи за създаване на партньорства и сътрудничества в общността и извън нея; получава възнаграждение за дейността си, чийто размер е гласуван и приет от ОС. Правомощията на изпълнителния директор са определени в устава на МИГ и в трудовия му договор; изпълнява задълженията си по длъжностната характеристика.</p> <p>Изпълнителният директор трябва да има: завършено висше образование, с минимална степен „бакалавър”, общ професионален стаж най-малко 5 години, наличие на управленски опит най-малко 2 години като ръководител на проекти и програми, познаване на функционирането, прилагането и нормативната уредба на Програма за развитие на селските райони, национални оперативни програми, чието приложение може да има отношение към развитието на територията, наличие на опит в реализиране на проекти/договори, финансирани от ЕС или други международни донори със стойност над 100 хил. лв, и наличие на най-малко 1 г. опит в изпълнението на подхода ЛИДЕР/ВОМР, познаване на територията на МИГ, познаване на подхода</p>
--	---

ЛИДЕР/ВОМР.

Изпълнителният директор се избира и назначава от УС и не може да е член на МИГ.

Сключено е Споразумение за последващо наемане по трудов договор с лице, което има богат релевантен опит за покриване на максималните критерии за оценка на експертизата му съгласно Наредбата за финансиране по мярка 19.2, респ. Насоките за кандидатстване.

Квалифициран персонал.

Квалифицираният персонал е ключов елемент за успеха на реализацията на СВОМР.

Експертът по прилагане на СВОМР оказва методическа помощ при прилагането на СМР и консултира потенциалните бенефициенти по СМР. Основните функции и отговорности на Експерта са свързани с прилагането на одобрена за финансиране Стратегия за ВОМР. В периода на прилагане неговите задължения са: да консултира потенциални бенефициенти като оформя писмени информационни карти за всяка консултация, да участва в подготовката на процедури за прием на проектни предложения, да организира входирането и оценката за административно съответствие на проектните предложения, да подготвя проектите за оценка от външни експерти; да подпомага работата на Комисията и да подготвя одобрените проекти по отделните приеми за входиране вДФЗ. Друга част от задълженията са свързани с мониторинг и консултиране на бенефициентите при изпълнението и отчитането на проекти, както и с извършване на мониторингови посещения на мястото на изпълнение, фотозаснемане и изготвяне на протоколи и доклади от посещенията; обобщаване на информацията в периодични и годишни мониторингови доклади. Участва в цялостната дейност на организацията, вкл. в работата и с целевите групи, в т.ч. уязвими и малцинствени групи от територията на прилагане на СВОМР. Задълженията и отговорностите на Експерта са подробно описани в длъжностната характеристика.

Експертът трябва да има: завършено висше

образование, с минимална степен „бакалавър”, общ професионален стаж най-малко 2 години, наличие на опит в реализиране на проекти/договори, финансирани от ЕС или други международни донори, и наличие на най-малко 1 г. опит в изпълнението на подхода ЛИДЕР/ВОМР.

Сключено е Споразумение за последващо наемане по трудов договор с лице, което има богат релевантен опит за покриване на максималните критерии за оценка на експертизата му съгласно Наредбата за финансиране по мярка 19.2, респ. Насоките за кандидатстване.

Технически асистент.

Организира документооборота, свързан с дейността на Сдружението, с проектните предложения и сключените договори при прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“ от ПРСР за периода 2014-2020 година. Завежда пълен архив на документацията. Поддържа и актуализира базата данни с контактна информация на партньори, експерти, институции и органи, с които Сдружението работи и при необходимост провежда или организира комуникация и кореспонденция с тях. Отговаря за техническото изготвяне и оформяне на информационни материали по прилагане на стратегията и дейностите с местната общност. Изпълнява всички задължения, подробно описани в длъжностната характеристика.

Техническият асистент трябва да има: завършено висше образование, най-малко степен „магистър“, професионален стаж най-малко две години, както и познаване на територията на МИГ. Сключено е Споразумение за последващо наемане по трудов договор с лице, което има богат релевантен опит за експертиза за заемане на позицията.

Счетоводителят отговаря за ефективното управление на финансовите средства и средствата за прилагане на СМР, в съответствие с българските счетоводни стандарти, изискванията за отчетност и управление на средства на организации, регистрирани в обществено полезна дейност и изискванията на РА и МЗХ. За да заеме тази длъжност, счетоводителят трябва да отговаря на

	<p>изискванията на чл. 18 от Закона за счетоводството. Сключено е Споразумение за последващо наемане по трудов договор с лице, което има богат релевантен опит за експертиза и отговаря на изискванията на чл. 18 ЗС.</p> <p>Служителите на МИГ не могат да са членове на колективния управителен орган или на контролния орган на МИГ и да са свързани лица с членовете на колективния управителен орган на МИГ.</p>
--	--

8.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:

МИГ „Бяла Слатина“ има достатъчно натрупан опит при изпълнението на дейности за развитие и оживяване на територията си. От създаването си през 2009 г. до сега има изградена структура на управление, която винаги е давала резултати. Тя е изпълнявала проект за подготовка на Стратегия за местно развитие по подмярка 431-2 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност за потенциална местна инициативна група на територията на община Бяла Слатина” по Договор № РД 50-375/28.12.2009 г. В рамките на този проект са провеждани обучения за придобиване на умения от екипа, ангажиран с разработване на Стратегията за местно развитие по подхода Лидер, също и обучение на местни лидери. Проведените обучения за изграждане на институционален капацитет на местната МИГ ще бъдат особено полезни и при реализирането на сегашната СВОМР, която надгражда и доразвива постигнатите резултати на по-ранен етап. Има изградено и публично-частно партньорство.

От особена важност за капацитета на МИГ е работещият и ефективен екип, създадените добри работни взаимоотношения, разбирателство и доверие. Работните и информационни срещи, семинарите, обществените обсъждания, конференцията и обученията, проведени в периода на подготовка на настоящата СВОМР положиха добро начало. Изграждането на капацитета ще продължи чрез осигуряване на добра комуникация и координация на действията. За това ще спомогне развитието на информационни канали на МИГ - уебстраница, информационни събития и срещи, консултации и др., активното им ползване, поддържане на актуален списък с контакти със заинтересованите, разпращане на покани за събития, писмена информация и др.

Проведените информационни събития за окуражаване на активното участие на населението в процеса на местно развитие са от определящо значение за реализацията на Стратегията ВОМР.

Трудният достъп на дребните земеделски производители, предприемачи, неправителствени организации и граждани до финансиране на техните идеи и проекти, ги мотивира за **активно участие при разработването и реализирането на Стратегията за ВОМР** – те имат **готови проектни идеи. Общинската администрация също е мотивирана за участие** поради липсата на финансов ресурс за планиране и изпълнение на малки проекти за благоустрояване на селата – изграждане на градинки, паркове, места за отдих, спортни площадки и др. Наличието на мотивирани членове на МИГ „Бяла Слатина”, които искат да работят за развитието и просперитета на територията допълва предпоставките за **успешното разработване и реализиране на Стратегия за ВОМР.**

МИГ ще използва в работата си по реализация на СМР вътрешни правила в пет основни направления, които ще гарантират ефективното управление на стратегията, разпределението на задачите между служителите на МИГ и график на действие:

- 1. Вътрешни правила за прилагане на СВОМР,** касаещи дейности, свързани с осигуряване на информация и публичност, подготовка на проектни предложения в съответствие с целите на стратегията;
- 2. Вътрешни правила за оценка и класиране на проекти** (проверка за административно съответствие и допустимост на проектите; проверка за основателността на предложените разходи, липса на двойно финансиране и изкуствено създадени условия; осъществяване на техническа експертна оценка и класиране на проектите; подготовка и провеждане на заседания на комисията за избор на проекти към съответната МИГ; представяне на заверени копия на заявленията и на придружаващите ги документи, одобрени от Комисията за избор на проекти към МИГ, в УО на ПРСР и РА за извършване на проверка за съответствие с процедурите, описани в СМР, критериите за допустимост на кандидата и критериите за допустимост на проекта и планираните разходи; информиране писмено на кандидатите за одобрение или отхвърляне на проекта; сключване на договори с одобрените кандидати за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ);
- 3. Вътрешни правила за наблюдение и оценка на изпълняваните проекти** (осъществяване на наблюдение на изпълнението на проектите; осъществяване на посещения на място; подпомагане одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане до Разплащателна агенция и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението; изпращане до РА и МЗХ списък на одобрените и отхвърлените проекти след приключване на работата на комисията за избор на проекти; изпращане до РА заверени копия на сключените договори);
- 4. Вътрешни правила за мониторинга и оценка на цялостното изпълнение и ефект от прилаганата Стратегия** - изготвяне на ежегоден годишен доклад за отчитане изпълнението на СВОМР, както и други доклади и справки за изпълнение на СВОМР, изисквани от Управляващия орган на ПРСР; представяне до управляващия орган на ПРСР до 15 февруари на следващата календарна година годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията за местно развитие; информиране своевременно Управляващия орган на ПРСР за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията.
- 5. Предприети са мерки и е разписан вътрешен етичен кодекс,** касаещи избягването на конфликти на интереси като ключов момент в изграждането на доверие и постигането на прозрачност в работата на МИГ.

8.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Системата за мониторинг и оценка е комплексна дейност, отчитаща съотношението между поставени цели и вложени ресурси, извършени действия, постигнати резултати и осъществени въздействия.

Извършването на мониторинг на СВОМР е процес на системно и непрекъснато събиране и анализ на данни и информация за хода на реализацията на СВОМР и постигането на поставените цели и резултати според заложените индикатори. Получената информация ще бъде използвана за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземане на управленски решения за продължаване, изменение, допълване или прекратяване на реализацията на СВОМР или за всеки един проект по отделно. **Основната цел** е да се следят

и измерват постигането на целите и индикаторите по мерките на СВОМР в хода на тяхната реализация. **Чрез мониторингът** се прави своевременен и изчерпателен преглед на отпуснатите финансови средства, по какъв начин те са усвоени и какви резултати са постигнати. Основава се на главно на събиране и обработка на информация - включително отчети, доклади, прегледи, проверки на място, счетоводни документи, индикатори и др.

Мониторингът на СВОМР ще се извършва съвместно от УС, ИД и екипът по прилагане на СВОМР. Напредъкът в прилагането на Стратегията се докладва на Общото събрание на МИГ ежегодно чрез годишен доклад за напредъка. Напредъкът на СВОМР щесе докладва регулярно - на шест месеца на управителен съвет (УС) с цел взимане на превантивни мерки и/или изменения, ако се налага. В резултат от анализа на годишния (или шестмесечния) доклад за напредъка по изпълнение на СВОМР и усвояване на средствата по мерки, ЗУП може да предложи на УС да бъдат прехвърляни средства от бюджета на една мярка в бюджета на друга, или други корективни мерки, ако е наложително, с оглед максимално постиганена целите на СВОМР.

Оценката включва информация от мониторинга и от други източници на ефектите от изпълнените интервенции. Ще се използват данни получени от мониторинг системата, включващи индикатори за резултат и въздействие. Предвижда се извършване на **Междинна и Последваща оценка** чрез която да се направи рекапитулация на цялостната реализация на СВОМР, на получените резултати и осъществените въздействия. Тя ще има за цел да установи как са използвани обществените ресурси, каква е ефикасността и ефективността на извършените интервенции, в каква степен са постигнати предвидените цели. Анализират се факторите за постигнатите резултати, за устойчивостта им и въздействието от изпълнението на мерките на СВОМР (директно и индиректно въздействие).

Извършването на оценка също ще осигури на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, като **оценката ще включва:**

- **Оценка на процеса** - оценява се как и до каква степен се изпълнява СВОМР, в съответствие със заложените цели (предварителния план). При оценка на процесите ще обхване съответствието на извършваните дейности и интервенции със законовите и нормативните изисквания и професионалните стандарти;
- **Оценка на резултатите** - Тази част от оценката се съсредоточава върху резултатите и постиженията (включително странични, непланирани и нежелани ефекти), за да се прецени ефективността на конкретната мярка от СВОМР;
- **Оценка на въздействието** - оценката е насочена преди всичко към степента на постигане на целите и въздействието им като цяло. Това е по-дългосрочна оценка и има синергичен и кумулативен характер, вземайки предвид вложени ресурси, хора, време и получени реални резултати в края на периода.

Отправна точка за оценката са заложените набор от индикатори. Бенефициентите на СВОМР трябва да предоставят периодично данни на ЗУП. Събраната информация ще бъде обобщена и вписана в таблиците с индикаторите за наблюдение. ЗУП ще поддържа актуална информация и база данни по отношение на напредъка по изпълнението на СВОМР. Също така ще следи и информацията от НСИ за социално-икономическата ситуация на територията, която ще се допълва от изследвания, финансирани в рамките на междинната оценка.

9.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР, включително брой създадени работни места:
(не повече от 1 страница)

Разработената система от ключови индикатори за оценка на СВОМР е съобразена със съществуващите и възможни източници на информация и степента на важност за мониторинга и оценката на СВОМР. Базовата стойност ще е нула за всички показатели, за да има обективна оценка на постигнатите резултати. Източниците на информация за попълване базите данни за индикатори на мониторинга ще са финалните отчети (ако е приложимо и междинни) на бенефициентите, мониторинга и посещенията на място

Индикатори по отношение на цялостното прилагане на СВОМР

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Целева стойност до 2023 г.	Източник на информация
Изходен	Брой на одобрените заявления по всички фондове в Стратегията	Брой	33	Протоколи от заседания на комисии, база данни
Изходен	Брой на одобрените заявления по ПРСР	Брой	27	Протоколи от заседания на комисии, база данни
Изходен	Брой на одобрените заявления по ОП „Иновации и конкурентоспособност“	Брой	6	Протоколи от заседания на комисии, база данни
Изходен	Стойност на одобрените заявления по ПРСР на база публичен принос	лева	2 933 700	База данни на МИГ
Изходен	Стойност на одобрените заявления по ОПИК на база публичен принос	лева	1 955 800	База данни на МИГ
Изходен	Стойност на одобрените заявления на база публичен принос	лева	4 889 500	Протоколи от заседания на комисии, база данни на МИГ
Изходен	Брой на сключените договори	Брой	33	База данни на МИГ
Изходен	Брой на подадените искания за плащане	Брой	50	База данни на МИГ
Изходен	Успешно приключили проекти	%	90	База данни на МИГ

	от сключените договори			
Изходен	Брой бенефициенти, подпомогнати по СМР	Брой	33	База данни на МИГ
Изходен	Брой проектни предложения, консултирани от МИГ	Брой	21	Отчети на МИГ
Резултат	Създадени работни места по проекти със средства от ПРСР	Брой	21	База данни на МИГ, отчети на бенефициентите
Резултат	Брой осигурени работни места по СВОМР	Брой	27	База данни на МИГ, отчети на бенефициентите

9.2. Индикатори по мерки:

(не повече от 1 страница за индикатори по мярка)

Мярка 1.1 „Професионално обучение и придобиване на умения” (ПРСР)

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Целева стойност до 2023 г.	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	1	База данни на МИГ
Изходен	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	1	База данни на МИГ
Резултат	Брой земеделски производители, преминали курсове за обучение и семинари в областта на селското стопанство	Брой	24	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
Резултат	Проведен курс за обучение за създаване/отглеждане на трайни насаждения или зеленчуци или в животновъдно направление	Брой	1	Документи на проектите, отчети на бенефициентите

Резултат	Проведен тематичен семинар за преработка на селскостопански продукти - растителни и животински	Брой	1	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
-----------------	--	------	---	--

Мярка 4.1. „Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства” (ПРСР)

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Целева стойност до 2023 г.	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	10	База данни на МИГ
Изходен	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	10	База данни на МИГ
Резултат	Брой стопанства, въвели нов продукт или техника/технология/или иновация/или добра практика	Брой	1	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
Резултат	Реализиран проект за създаване/ отглеждане на трайни насаждения или зеленчуци или в животновъдно направление	Брой	1	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
Резултат	Реализиран проект на млад земеделски производител до 40 години	Брой	1	Документи на проектите, отчети на бенефициентите

Мярка 4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти” (ПРСР)

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Целева стойност до 2023 г.	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	2	База данни на МИГ

Изходен	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	2	База данни на МИГ
Резултат	Бенефициенти, въвели нови и енергоспестяващи технологии и иновации в хранително-вкусовата промишленост	Брой	±0 <i>Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.20 21 г.</i>	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
Резултат	Реализиран проект за развитие на производство на крайни продукти от местни суровини	Брой	±0 <i>Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.20 21 г.</i>	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
Резултат	Реализиран проект за коопериране между производители и преработватели	Брой	±0 <i>Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.20 21 г.</i>	Документи на проектите, отчети на бенефициентите

Мярка 6.4. „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности” (ПРСР)

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Целева стойност до 2023 г.	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	9	База данни на МИГ
Изходен	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	9	База данни на МИГ

Резултат	Реализиран проект, който предлага нов, несъществуващ до момента продукт или услуга	Брой	1	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
Резултат	Реализиран проект, свързан с инвестиции в предоставяне на услуги за населението	Брой	2	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
Резултат	Подпомогнати микропредприятия, чийто собственик/представляващ е до 40 години	Брой	1	Документи на проектите, отчети на бенефициентите

Мярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура” (ПРСР)

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Целева стойност до 2023 г.	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	4	База данни на МИГ
Изходен	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	4	База данни на МИГ
Резултат	Население в територията на МИГ, което се ползва от подобрените услуги	%	30%	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
Резултат	Брой проекти, насочен и към уязвими групи от хора	Брой	2	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
Резултат	Проектите са насочени към обекти, които са значими за местната общност	%	100%	Документи на проектите, отчети на бенефициентите

Мярка 7.6. „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата“ (ПРСР)

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Целева стойност до 2023 г.	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	1	База данни на МИГ
Изходен	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	1	База данни на МИГ
Резултат	Реализирани проекти, насочени към запазване и развитие на културно-историческо наследство	%	100% -0 <i>Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.20 21 г.</i>	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
Резултат	Реализирани проекти, които популяризират местната идентичност	%	100% -0 <i>Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.20 21 г.</i>	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
Резултат	Реализирани проекти, които спомагат за запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ	%	100% -0 <i>Промяна съгласно Допълнително споразумение №РД50-29/26.02.20 21 г.</i>	Документи на проектите, отчети на бенефициентите

Мярка 2.2. „Подобряване на производствения капацитет в МСП на територията на община Бяла Слатина“ (ОПИК)

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Целева стойност до 2023 г.	Източник на информация
---------------	-----------	---------------	----------------------------	------------------------

Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	6	База данни на МИГ
Изходен	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	6	База данни на МИГ
Резултат	Реализирани проекти, включващи инвестиции в иновативна технология на територията на МИГ	Брой	3	Документи на проектите, отчети на бенефициентите
Резултат	Нараснала производителност на МСП	%	30	НСИ, отчитане на две години
Изпълнение	Брой на предприятията, получаващи подкрепа (всички дейности)	Брой	6	ИСУН 2020, База данни на МИГ, годишно отчитане
Изпълнение	Брой на предприятията, получаващи безвъзмездни средства	Брой	6	ИСУН 2020, База данни на МИГ, годишно отчитане
Изпълнение	Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за предприятията (безвъзмездни средства);	EUR	100 000	ИСУН 2020, База данни на МИГ, годишно отчитане

10. Съответствие с хоризонталните политики на ЕС:

(не повече от 2 страници)

10.1. Равенство между половете и липса на дискриминация:

- прилагане на принципа на равенство между половете;

Правата на равенство и недопускането на условия за дискриминация са водещ принцип при финансирането на проекти и бенефициенти чрез европейските фондове. Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Бяла Слатина” е разработена в съответствие с тези принципи. МИГ гарантира равноправното участие на мъжете и на жените в процеса на изпълнение и мониторинг на стратегията. Критериите за избор на проекти по всяка една от мерките на стратегията за ВОМР също са в съответствие с принципите на равноправие и липса на дискриминация и ще гарантират равният достъп на всички жители на територията без

	<p>оглед на техните специфики до финансовия ресурс от стратегията. Допустимите кандидати по мерките са определени единствено в зависимост от специфичните изисквания по всяка мярка и насоките, съгласно Регламент (ЕС) 1305/2013. По стратегията за ВОМР изпълнителите на дейности ще могат да бъдат всички потенциални кандидати, без оглед на расова принадлежност, етническа принадлежност, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация. При избора на проекти ще бъде даван приоритет на младите хора до 40 г, жени или представители на уязвимите групи /продължително безработни, ниско образовани, на възраст над 54 години; представители на малцинствени групи/ от територията, тъй като насърчаването на заетостта, сред представителите на тези групи е определено като приоритетно в анализа на територията.</p>
<p><i>- допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности;</i></p>	<p>При изпълнение на стратегията за водено от общностите местно развитие МИГ „Бяла Слатина” ще следва политика на осигуряване на равен достъп на всички граждани - заинтересовани лица до финансов ресурс, до обекти на инфраструктурата, продукти и услуги, създадени чрез средствата по стратегията. С цел гарантиране на принципа на закрила от дискриминация, още в процеса на подготовка на стратегията за ВОМР МИГ предприе стъпки към постигане на максимална достъпност - чрез приготвяне на достъп на всички граждани офис, чрез използване на множество информационни източници и постоянни срещи с населението на територията. Така посредством инструментите за прозрачност, публичност и информация, свързани с възможностите за финансиране, които се предоставят от страна на стратегията, ще бъде продължена тенденцията за насърчаване на достъпа до инвестициите на всички потенциални бенефициенти и широката общественост, което ще позволи както пълноценно участие в</p>

	<p>изпълнението на проекти, така и ефективно използване на стимулите за развитие, които те предлагат.</p> <p>Особено мерките М07 (7.2 и 7.6), включени в СВOMP, ще допринесат за устойчивото социално-икономическо развитие на територията на МИГ. Разривът в обема на инвестициите и качеството на предлаганите услуги създава голяма ножица в качеството на живот на селото и града. Липсата на равни възможности пряко влияе върху социално-икономическото развитие на селата на територията на МИГ. Тези фактори влошават качеството на живот в селата и оказват пряко влияние върху привлекателността им за инвеститори. Прилагането на Мярка 07 утвърждава равните възможности допринася за ограничаване на диспропорциите в развитието и обезлюдяването на частиот територията.</p>
<p><i>- създаване на условия за превенция на дискриминацията.</i></p>	<p>Принципът на превенцията на дискриминация, посочен в Европейските директиви, означава предотвратяване на неблагоприятно третиране на лице на основата на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация, отколкото се третира друго лице при сравними, сходни обстоятелства. За превенция на дискриминацията при реализацията на стратегията ще се работи целенасочено за подкрепа на представители на уязвими и малцинствени групи. По време на изпълнение на стратегията за водено от общностите местно развитие се предвижда провеждането на целенасочени обучения и информационни дейности, насочени приоритетно към представителите на най-уязвимите групи на територията на МИГ, с цел повишаване на информираността и придобиване на умения за подготовката и реализацията на проекти.</p>

10.2. Устойчиво развитие (защита на околната среда):

В подготовката на СВОМР е приложен принципът на устойчивото развитие, който следва да гарантира постигането на целите на сегашните поколения без нанасяне на щети и рискове за следващите поколения, свеждане до минимум на неблагоприятните ефекти от човешката дейност и използване на природните ресурси по начин, който гарантира тяхното последващо самовъзстановяване. Устойчивото развитие на територията изисква постигането на икономическия растеж да става успоредно с процесите на социално сближаване, подобряване на средата за живот и непрестанна грижа и опазване на околната среда. Съхранената природа е един от основните ресурси на територията на МИГ и нейното опазване и защита за следващите поколения е важна цел за местната общност. В прилагането на **Мярка 04 (4.1 и 4.2)**, както и в прилагането на **Мярка 6.4**, ще се цели опазване на компонентите на околната среда, подобряване опазването на околната среда и прилагането на природосъобразни инвестиции. С прилагането на **М07 (7.2 и 7.6)** има възможност да се въведат новите изисквания за интеграция на политиката по околна среда (ПОС) и политиката по изменение на климата, както и иновации при изграждането и обновяването на инфраструктурата.

10.3. Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността:

Развитието и стимулирането на устойчив бизнес и подобряването на достъпа до заетост са изведени като приоритет в СВОМР на МИГ „Бяла Слатина“. Включените в стратегията М 4.1. и М 4.2., както и М 6.4. от ПРСР са насочени към повишаване на конкурентоспособността на земеделските стопанства и микропредприятията от територията на МИГ. В допълнение с подкрепата на мярката от ОПИК ще се повиши конкурентоспособността на малките и средни предприятия от територията посредством увеличаване на иновационната им дейност и подобряване на пазарното им присъствие и производителността. В резултат от подпомагане укрепването и утвърждаването на микро, малките и средни предприятия от територията ще се осигури нарастване на заетостта и увеличаване на доходите. Изпълнението и на останалите мерки се очаква да доведе до създаване на работни места, повишаване на квалификацията и др. Очаква се стратегията да има силно положително въздействие върху местния бизнес и намеренията на инвеститори и предприемачи, които ще получат практическа възможност за създаване на нови работни места и запазване на съществуващите. Целта е разкриване на максимален брой нови работни места, положително влияние върху пазара на труда и в крайна сметка решаване на част от натрупаните социални проблеми на територията

10.4. Съответствие с програмите, финансирани от ЕСИФ:

Чрез прилагане на Стратегията за водено от общностите местно развитие, финансирана със средства от три фонда - ЕЗФРСР, ЕФРР, МИГ „Бяла Слатина“ си поставя за цел постигането на максимален ефект от концентриране на подкрепата върху интервенциите, които имат най-голяма добавена стойност по отношение на преодоляването на проблемите на територията. Общите за подхода ВОМР приоритети намират отражение и в стратегията на МИГ и са свързани с: насърчаване на социалното приобщаване и намаляване на бедността; фокусиране върху иновациите чрез насърчаване на въвеждането им в практиката; насърчаване на устойчивата и качествена заетост; повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен

бизнес, включително чрез диверсификация на дейности. Целите на стратегията допринасят и за изпълнение на специфичните за всяка програма цели:

на ПРСР 2014-2020 и ЕЗФРСР:

- развитие и стимулиране на предприемачество и устойчив бизнес;
- развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес;
- развитие на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията като основа за териториално развитие;
- развитие на териториална идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер.

на ОПИК:

- инвестиции за повишаване на капацитета на малките и средните предприятия (МСП) за пазарно развитие, производителността на труда и намаляване на енергоемкостта и ресурсоемкостта на производството на тези територии;
- насърчаване на иновационната активност, разработването и внедряването на иновации от и на тези територии, както и насърчаване на частните инвестиции в научни изследвания и иновации;
- подобряване на достъпа до финансиране на МСП и насърчаване създаването на нови устойчиви предприятия, които да осигуряват заетост на местното население и възможности за повишаване на доходите му.